

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA nr. 2 (19), 2015

1 FEBRUARIE - ZIUA AUTONOMIEI LOCALE ȘI A LUCRĂTORULUI DIN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ!!!

PRIMARI SAU VASALI?

ÎN AȘTEPTAREA REFORMEI:

AUTONOMIE LOCALĂ PE REGIM STAND-BY

În data de 31 ianuarie, ne-am adunat pentru a celebra de fapt a treia aniversare a Zilei Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Publică Locală, sărbătoare profesională care a fost instituită, la inițiativa CALM, de către Guvernul Republicii Moldova, în data de 8 februarie 2012, și care se sărbătorește în fiecare an pe 1 februarie.

Alegerea zilei de 1 februarie nu a fost întâmplătoare. De fapt, această zi a devenit pentru comunitățile locale și administrația publică locală din Republica

Moldova una extrem de importantă și simbolică din mai multe motive. În primul rând, anume pe 1 februarie 1998 a intrat în vigoare pentru Republica Moldova Carta Europeană a Autonomiei Locale, care este un act internațional fundamental și care stabilește garanții internaționale pentru autonomia locală, drepturile și interesele comunităților locale. **Totodată, data de 1 februarie poate fi considerată ZIUA când în Republica Moldova s-a afirmat cu adevărat AUTONOMIA și PUTEREA LOCALĂ!** Atunci, pe data de 1 februarie 2013, mai mult de jumă-

tate din primarii din Republica Moldova, indiferent de viziunile politice, s-au manifestat cu adevărat ca o GUVERNARE/PUTERE LOCALĂ și au ieșit în Piața Marii Adunări Naționale pentru a cere continuarea procesului de descentralizare, oprirea discriminării și abuzurilor împotriva reprezentanților APL, respect pentru cei care acționează în administrația locală. Acest act de unitate, curaj și avânt civic din partea reprezentanților APL a fost ceva excepțional și nemaivăzut. Anume în acel moment s-a văzut că în Republica Moldova au loc cu adevărat schimbări profunde de mentalitate în rândul autorităților locale, că reprezentanții acestora nu mai acceptă mai mult să fie tratați cu neglijență, că ele cu adevărat constituie o PUTERE, care trebuie să fie respectată și luată în considerație.

Continuare în pag. 2

"CEI PESTE 500 DE PARTICIPANȚI LA „MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ A AUTORITĂȚILOR LOCALE” AU SOLICITAT DIN PARTEA AUTORITĂȚILOR PUTERE DE DECIZIE REALĂ ȘI O AUTONOMIE CARE SĂ NU-I LEGE LA MÂINI!”

„FĂRĂ O REFORMĂ PROFUNDĂ ȘI CORESPUNZĂTOARE A SISTEMULUI DE ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ (CENTRALĂ ȘI LOCALĂ), FĂRĂ DEMOLAREA VERTICALEI PUTERII, FĂRĂ O ADMINISTRAȚIE LOCALĂ PUTERNICĂ ȘI CAPABILĂ, FĂRĂ O DESCENTRALIZARE REALĂ POLITICĂ, ECONOMICĂ ȘI ADMINISTRATIVĂ, REPUBLICA MOLDOVA NU ARE NICIO ȘANSĂ DE A SE MODERNIZA, EUROPEANIZA ȘI DEZVOLTA.”

Din declarația CALM de la 24.12.2014

HOTĂRÂRE Nr. 75
din 08.02.2012

CU PRIVIRE LA INSTITUIREA
SĂRBĂTORII

**„Ziua autonomiei locale
și a lucrătorului
din administrația
publică locală”**

Publicat: 10.02.2012
în Monitorul Oficial Nr. 30-33
art Nr : 97

Având în vedere importanța asigurării autonomiei locale în procesul de edificare și consolidare a statului democratic și apreciind rolul deosebit al reprezentanților autorităților administrației publice locale în soluționarea problemelor cetățenilor și dezvoltarea social-economică a colectivităților locale, precum și în scopul susținerii și promovării valorilor democratice consfințite în Carta Europeană a Autonomiei Locale, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se instituie sărbătoarea profesională „Ziua autonomiei locale și a lucrătorului din administrația publică locală”, care se va consemna anual la 1 februarie.

În prezent, această sărbătoare profesională, reprezintă o ocazie bună de a evalua situația care există în domeniul descentralizării și autonomiei locale. **Trebuie să constatăm că reformele în domeniul descentralizării și autonomiei locale și-au pierdut din elan și au devenit sterile, fiind târăgănite și chiar blocate.** Majoritatea acestor reforme s-au oprit la nivelul documentelor de politici, strategii, planuri de acțiuni care rămân neimplementate. De exemplu, planul de acțiuni al Strategiei Naționale de Descentralizare expiră în 2015 nefiind implementat nici 10%. În același timp, acțiunile concrete, simple și urgente care ar schimba situația spre bine

Locale și, nu în ultimul rând, contrar opiniei cetățenilor care în topul încrederii plasează administrația publică locală printre primele locuri, alături de biserică! Considerăm că o astfel de abordare, această ruptură între guvernarea centrală și cea locală, constituie unul din principalele impedimente în calea dezvoltării comunităților noastre locale, dar și a Republicii Moldova în general. Deoarece, fără un proces de descentralizare efectiv, fără o GUVERNARE LOCALĂ puternică, fără comunități locale dezvoltate - NU poate exista o administrație publică centrală efectivă și NU poate exista o Republica Moldova DEZVOLTATĂ! Mai mult ca atât, suntem siguri că reformele din domeniul economiei, justiției, luptei cu corupția, educației, domeniului social etc. **NU pot avea succes și vor rămâne doar pe hârtie**, în condițiile păstrării actualului sistem politic și de administrație publică extrem de centralizat, politizat, clientelar, depășit și inefectiv, dominat de anumite grupuri înguste de interese aflate în afara controlului real din partea societății. De fapt, anume descentralizarea politică, economică, administrativă și financiară constituie cea soluție esențială, care ar asigura avansarea reformelor în toate celelalte domenii, în scopul modernizării și dezvoltării țării noastre.

Credem că, actualmente, **NU există NICIUN motiv sau temei de a târăgăna implementarea reformelor în domeniul descentralizării și consolidării autonomiei locale!** Toate direcțiile, obiectivele și acțiunile care

și ar insufla încredere și speranță în rândurile APL întârzie să vină. Mai mult ca atât, observăm că rolul Administrației Publice Locale, în procesul de modernizare și dezvoltare a Republicii Moldova, NU este încă pe deplin înțeles și recunoscut de către clasa politică și guvernamentală. Administrația publică Locală în continuare și absolut greșit este privită de mulți ca o anexă neputincioasă a administrației centrale, iar reprezentanții APL sunt tratați, de regulă, ca cea mai inferioară treaptă a funcționarilor publici. Ceea ce se manifestă prin modul de salarizare, controale excesive, impunerea de sarcini fără acoperire financiară, interpretarea subiectivă a legilor etc.

"TREBUIE SĂ CONSTATĂM CĂ REFORMELE ÎN DOMENIUL DESCENTRALIZĂRII ȘI AUTONOMIEI LOCALE ȘI-AU PIERDUT DIN ELAN ȘI AU DEVENIT STERILE, FIIND TĂRĂGĂNATE ȘI CHIAR BLOCATE!"

Toate acestea, contrar literei și sensului Constituției, Cartei Europene a Autonomiei

"PRIN AUTONOMIE LOCALĂ SE ÎNȚELEGE DREPTUL ȘI CAPACITATEA EFECTIVE ALE COLECTIVITĂȚILOR LOCALE DE A REZOLVA ȘI DE A GIRA ÎN CADRUL LEGII, SUB PROPRIA LOR RĂSPUNDERE ȘI ÎN FAVOAREA POPULAȚIILOR, O PARTE IMPORTANTĂ DIN TREBURILE PUBLICE!"

(Carta Europeană
a Autonomiei Locale)

urmează a fi întreprinse în domeniul dat de către viitoarea guvernare, fiind prevăzute expres în Strategia Națională de Descentralizare și planul său de acțiuni, Planul de acțiuni privind implementarea acordului de asociere, precum și în ultimele Recomandări ale Adunării Parlamentare și Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei din 2012 și 2013. Iar primul pas care urmează a fi realizat de actuala guvernare ar fi adoptarea în regim prioritar a proiectelor de legi restante și care vizează achizițiile publice, accesul la Curtea Constituțională și schimbarea destinației terenurilor, consolidarea bazei fiscale locale etc.

Această zi este o ocazie suplimentară de a aduce un omagiu și apreciere binemeritată tuturor reprezentanților APL care au muncit și mai muncesc zi de zi în interesul comunităților locale. Cunoaștem cu toții că, până în prezent, această categorie de persoane nu prea a beneficiat de o atenție și apreciere corespunzătoare din partea statului. Aceasta, în pofida rolului deosebit de important pe care-l joacă autoritățile locale în procesul de modernizare și dezvoltare a comunităților locale; în pofida faptului că primarii sunt unica autoritate publică din stat aleasă direct și beneficiază de cea mai înaltă încredere din partea cetățenilor, alături de biserică.

Deși nu prea suntem noi, cei din domeniul administrației locale, deseori menționați și luați în considerație de către factorii decizionali naționali, totuși, din propria experiență cunosc cât de important este ca efortul tău considerabil și deseori titanic, să fie apreciat la justa valoare atât de către cetățeni, cât și de către autorități. Aprecieri, care înseamnă nu altceva decât o manifestare adevărată de atitudine, respect și stimă față de instituția alesului local și a lucrătorului din APL, care se dedică în întregime unei cauze nobile și deloc ușoare în condițiile Republicii Moldova: îmbunătățirea calității vieții cetățenilor din localitățile noastre și, implicit, a cetățenilor din întreaga țară.

Iată de ce CALM a inițiat încă doi ani în urmă procedura de omagiere și menționare sistematică a reprezentanților APL care s-au manifestat atât pe plan local, cât și în interesul general al APL, practică care sperăm să fie preluată de către organele de stat corespunzătoare.

Nu pot să nu menționez și să mulțumesc din tot sufletul partenerilor și prietenilor externi ai Republicii Moldova, care susțin procesul de descentralizare și dezvoltare locală - reprezentanți ai Germaniei, SUA, României, Suediei, Danemarcei, Norvegiei, Cehiei, Slovaciei, Ungariei, ONU. Vă mulțumim mult și sperăm că veți continua să susțineți acest domeniu de reforme extrem de important pentru Republica Moldova. Vă doresc tuturor multă sănătate și succes în activitatea DVS în interesul comunităților locale. Totodată să nu uităm cuvintele înaintașilor noștri că **"PRIN UNIRE SE REALIZEAZĂ FAPTE MARI"**. Să fim uniți, consolidați și sunt sigură că vom reuși să schimbăm lucrurile spre bine în comunitățile noastre și în țară! La mulți ani, autonomie locală!

Editorial de
Tatiana BADAN,
primar de Selemet, Cimișlia,
președinte CALM

ȘI-A DESEMENAT EROII!

La 31 ianuarie 2015, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), împreună cu circa 200 invitați-primari, președinți de raioane, funcționari din cadrul administrației publice locale și centrale, ambasadori și parteneri de dezvoltare, a sărbătorit Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Publică Locală, marcată pe 1 februarie. Ocazie excelentă de a face totaluri, dar și de a trasa planuri.

Evenimentul a demarat cu onorarea drapelului Republicii Moldova după care a urmat cuvântul de salut a Președintelui Congresului Autorităților Locale din Moldova.

Programul evenimentului a inclus adresa Președintelui CALM, care a trecut în revistă succesele și insuccesele reformei APL, a felicitat toți reprezentanții APL cu ocazia sărbătorii profesionale. Totodată, Tatiana Badan a făcut referință la semnarea între CALM și Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) a Memorandumului de cooperare. Evenimentul a continuat cu ceremonia de înmânare a distincțiilor pentru merite în administrația publică locală oferite de CALM și partenerii de dezvoltare, alocuțiuni din partea demnitarilor de Stat, ambasadorilor și a partenerilor de dezvoltare, iar spre finalul evenimentului s-a desfășurat programul cultural-artistic inedit cu participarea exclusivă a reprezen-

tanților autorităților publice locale: "Suflet de PRIMAR".

DI. Vladimir CIOBANU, consilierul președintelui RM a dat citire mesajului cu prilejul Zilei autonomiei locale și a lucrătorului din administrația publică locală a Președintelui Republicii Moldova **DI Nicolae TIMOFTI** în cadrul căruia s-a menționat: „Nu poate să existe o țară cu aspirații europene, care tinde spre prosperitate și stabilitate, fără o administrație locală eficientă. Anume de aceea, am convingerea că, actualmente, descentralizarea, reforma administrației publice și dezvoltarea locală/regională reprezintă condiții esențiale în vederea dezvoltării durabile a Republicii Moldova.”

Cu un mesaj de felicitare din partea Prim-ministrului în exercițiu **Iurie LEANCĂ** a venit Secretarul General Adjunct al Cancelariei de **Stat DI. Sergiu PALIHOVICI**: „Vă aduc cele mai sincere felicitări și urări de bine cu prilejul sărbătorii dumneavoastră profesionale, marcată la 1 februarie - Ziua autonomiei locale și a lucrătorului din administrația publică locală! Această zi este modalitatea noastră de a ne exprima recunoștința, aprecierea și sprijinul pentru autoritățile publice locale. Este un gest extrem de necesar mai ales în aceste timpuri dificile, când volumul problemelor cu care vă confrunțați zi de zi este mult mai mare decât resursele de care dispuneți și care nu întotdeauna acoperă necesitățile existente. În pofida acestui fapt, mizăm în continuare pe implicarea dumneavoastră

activă în realizarea reformelor, atât de necesare pentru Republica Moldova. Dumneavoastră ați dat dovadă de abordări originale, ați mobilizat resurse interne, ați atras investiții, ați reușit să creați parteneriate durabile, ați cooperat cu organizațiile neguvernamentale. Și astfel ați demonstrat că o bună guvernare este posibilă, că managementul strategic își are locul și la nivel local, că situația economică a comunităților din Moldova poate fi ameliorată. De facto, ați demonstrat că prin inițiativă, prin participare și implicare pot fi obținute rezultate frumoase, iar cheia succesului stă în unitate și solidaritate.”

Cu mesaje de felicitare au venit în fața reprezentanților autorităților locale: ES Doamna Ulrike KNOTZ, Ambasadorul Germaniei în Republica Moldova, ES domnul Mátyás Szilágyi, ambasadorul Ungariei în Republica Moldova și DI Marcel Răducan, Ministru în exercițiu al Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.

Un moment separat al Agendei evenimentului a constituit semnarea între CALM și Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) a Memorandumului de Înțelegere privind stabilirea unor relații de cooperare în vederea consolidării capacităților CALM și ale APL-lor în domeniul serviciilor publice.

Apogeul evenimentului l-a constituit Ceremonia de înmânare a distincțiilor CALM. În cadrul acestei ceremonii au fost premiați circa 50 reprezentanți ai autorităților

lor locale de nivelul I și II. Pe lângă tradiționalele categorii de premiere "Primar Emerit" și "Pentru merite în Administrația Publică Locală", anul acesta au fost oferite distincții "Pentru succesul remarcabil în dezvoltarea locală" și "Pentru merite speciale în procesul de modernizare a serviciilor publice locale".

Primarii prezenți la eveniment, pe lângă aprecierea înaltă a evenimentului și felicitarea cordială a colegilor cu prilejul Zilei autonomiei locale și a lucrătorului din administrația publică locală, au menționat însă că **sărbătoarea este umbrată de faptul că pe agenda lor rămân încă multe probleme care necesită a fi soluționate, pentru ca localitățile lor să poată fi comparate cu cele europene. Reprezentanții administrației publice locale din Moldova speră ca viitoarea guvernare să susțină mai mult dezvoltarea comunităților, să ducă la capăt reformele începute, să întreprindă acțiuni concrete și urgente care ar schimba situația spre bine și ar însufla încredere și speranță în rândurile APL. Locul și rolul Administrației Publice Locale, în procesul de modernizare și dezvoltare a Republicii Moldova, să fie pe deplin înțeles și recunoscut de către clasa politică și guvernamentală.**

Tatiana Badan, președinte CALM:

"PRIMARI NOȘTRI CARE MUNCESC CU FINANȚE PUȚINE ȘI CU FOARTE MARI SARCINI, MERITĂ MĂCAR O MICA ATENȚIE DIN PARTEA STATULUI!"

Al treilea an consecutiv, pe 1 februarie, primarii și președinți de raioane din întreaga țară, dar și numeroși funcționari publici care activează în cadrul administrației publice locale și centrale, se reunesc împreună pentru a celebra Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Publică Locală, sărbătoare profesională instituită la 8 februarie 2012 de către Guvernul Republicii Moldova, la inițiativa Congresului Autorităților Locale din Moldova.

Deja a devenit o tradiție ca în fiecare an congresul să ofere distincții pentru cei mai harnici primari, care s-au remarcat prin rezultate deosebite. Organizația a oferit în acest an două tipuri de distincții: distincția primar emerit-destinată edililor care au 4-5 mandate și distincția pentru merite deosebite în administrația publică locală, destinată edililor care au contribuit la prosperarea localităților pe care le gestionează.

Peste 50 de primari din diferite regiuni ale țării s-au ales cu distincții. Ne-am dori foarte mult ca această inițiativă să fie preluată de autoritățile centrale. Primarii noștri care muncesc cu finanțe puține și cu foarte mari sarcini, merită măcar o mica atenție din partea statului. Nu prea auzim în ultima perioadă ca aleșii locali care se bucură de succese remarcabile să fie menționați și apreciați de autoritățile de vârf.

CALM-ul vine să sprijine și să susțină acțiunile autorităților publice locale. În perioada celor cinci ani de activitate, organizația a luptat de rând cu primarii ca unele reforme și acte legislative să fie implementate și duse până la capăt. Deși suntem o asociație foarte tânără, am reușit să consolidăm autoritățile publice locale, în prezent peste 600 de unități teritorial-administrative sunt membri ai

CALM-ului. Obiectivul nostru principal sunt atât campaniile de lobby și promovarea intereselor autorităților publice locale la nivel central, cât și sprijinirea, încurajarea și dezvoltarea capacităților managementului în localitățile din republică.

Prin intermediul asociației, foarte mulți edili au vizitat numeroase localități din spațiul european. Primarii au interacționat cu specialiști din alte țări, au făcut schimb de experiență și s-au întors acasă cu practice pozitive, pe care urmează să le implementeze în localitățile din care parvin.

Și în acest an CALM-ul a pregătit un program variat pentru primari. Ne propunem în continuare să fim alături de autoritățile locale și să luptăm ca reforma descentralizării să fie implementată. În perioada 15-18 februarie, 20 de edili vor pleca în România, la București, unde va avea loc Adunarea Generală a Asociației Comunelor din România. La acest eveniment aleșii locali din republică vor interacționa cu cei din țara vecină și vor stabili interconexiuni pentru implementarea, dar și atragerea proiectelor și investițiilor europene.

Totodată, în acest an ne propunem să organizăm mai multe vizite de lucru pentru edili în diferite țări europene. Recent am semnat un acord cu o asociație din Norvegia care va oferi suport informațional, dar și strategic primarilor pentru ași dezvolta localitățile din punct de vedere economic, social și cultural.

Nicio reformă din domeniile economiei, justiției, luptei cu corupția, educației nu va avea succes și va rămâne doar pe hârtie atâta timp cât locul și rolul administrației publice locale în procesul de modernizare și dezvoltare a Republicii Moldova nu va fi pe deplin înțeles și recunoscut de către clasa politică și de guvernare.

Iurie Țap, deputat în Parlamentul RM:

"ÎN TERMEN DE JUMĂTATE DE AN VA FI ELABORAT UN PLAN DE ACȚIUNI PENTRU O REFORMĂ RADICALĂ A SISTEMULUI DE ADMINISTRAȚIE, INCLUSIV A CELEI LOCALE!"

Acum câțiva ani era un vis, astăzi reforma de descentralizare și consolidare a autonomiei locale a devenit o realitate. Anul acesta deja se implementează noul sistem a

Finanțelor Publice Locale care le va permite primarilor să realizeze și să implementeze o serie de proiecte durabile. Ne propunem că în următorii 2-3 ani să realizăm pe deplin prevederile legale ce țin de domeniul administrației publice locale, întrucât ne dorim

ca primarii să aibă toate instrumentele necesare ca să poată realiza afaceri locale pe potrivă așteptărilor cetățenilor. Autoritățile locale ocupă un rol deosebit în sistemul de dezvoltare al țării, inclusiv al dezvoltării regionale.

Deși primarii nu recunosc, în ultima perioadă s-au făcut pași semnificativi în domeniul administrației publice locale. Anul trecut a fost aprobat planul național de acțiuni pentru implementare Acordului de Asociere, care investeste mai multă putere de decizie în autoritățile locale. În termen de jumătate de an va fi elaborat un plan de acțiuni pentru o reformă radicală a sistemului de administrație, inclusiv a celei locale. Sunt activități concrete, eșalonate în timp, cu responsabili concreți, cu indicatori de performanță.

Acest plan de acțiuni presupune totodată și aprobarea legilor care vizează sectorul administrației locale. În mare parte este vorba de achitarea impozitului de către contribuabili la locul de trai. Pe de altă parte, avem

un pachet de legi pornit încă de legislatura trecută care prevedea dreptul primarilor de a schimba destinația terenurilor, care ar servi drept sursă suplimentară de venit.

Viorel Furdui, director executiv CALM:

"EDILII AU OBOSIT DE PROMISIUNI ȘI DE REFORME CARE NU AU FOST DUSE PÂNĂ LA CAPĂȚI!"

Pentru prima oară, autoritățile locale și-au sărbătorit ziua profesională în Piața Marii Adunări Naționale. Primarii din întreaga țară s-au reunit într-un număr impunător și au cerut descentralizarea autorităților locale și respect din partea guvernanților. Prin-o manifestare pașnică, edilii au încercat să atragă atenția clasei parlamentare asupra problemelor cu care se confruntă zi de zi.

Din păcate, în prezent, primarii nu sunt apreciați la justa lor valoare. Datorită faptului că meritele edililor sunt neglijate, CALM a venit cu inițiativa de a menționa și de a distinge printre reprezentanții autorităților locale, edilii care s-au consacrat și care au dobândit rezultate importante în administrarea comunităților. Distincțiile pe care le-au primit primarii sunt o apreciere a muncii și a efortului zilnic depus în folosul comunității. Reacția primarilor a fost una pozitivă, pentru că au fost premiați oamenii care au deținut această funcție mai bine de 30 de ani.

Ce-și doresc autoritățile locale de ziua lor? În principiu cred că un dialog durabil cu reprezentanții de vârf. Deși s-a tot insistat, lipsește acea deschidere spre comunicare, indispensabilă într-o societate. Mulți pri-

"COLECTIVITĂȚILE LOCALE DISPUN ÎN CADRUL LEGII DE TOATĂ LATITUDINEA DE A LUA INIȚIATIVA PENTRU ORICE CHESTIUNE CARE NU ESTE EXCLUSĂ DIN CÂMPUL COMPETENȚELOR LOR SAU CARE ESTE ATRIBUITĂ UNEI ALTE AUTORITĂȚI!"

(Carta Europeană a Autonomiei Locale)

mari și-ar dori ca unele legi să nu figureze doar pe hârtie, dar și să fie implementate. Edilii au obosit de promisiuni și de reforme care nu au fost duse până la capăt.

Ivan Ostafciuc,
primar de Cupcini, Edineț:

„DISTINCȚIA PE CARE AM PRIMIT-O DIN PARTEA CALM-ULUI MĂ ONOREAZĂ!”

Sunt primarul orașului Cupcini de 35 de ani, dintre care 5 ani am activat în funcția de viceprimar. Sunt mândru că localitatea este una dintre cele mai dezvoltate orașe din nordul țării. Au fost niște ani frumoși, dar și dificili în același timp. Această funcție s-a dovedit a fi una plină de responsabilități, dar le mulțumesc localnicilor că au crezut în mine și m-au ales să îi reprezint mai bine de trei decenii. Eu, la rândul meu, am încercat să fiu onest și corect cu ei. Îmi iubesc orașul și mai mult de atât îmi iubesc oamenii. Împreună am realizat multe proiecte în favoarea comunei. Nu știu de ce localnicii m-au reales de atâtea ori, poate pentru că am depus multă muncă și am încercat, prin orice modalitate să îmbunătățesc condițiile de trai din comună. Mă bucură foarte mult aprecierea oamenilor, cele 70 % din numărul total de voturi vorbesc de la sine. Voi deține aceasta funcție atâta timp cât oamenii mă vor alege.

E foarte important ca orașul nostru să aibă un aspect frumos și îngrijit. Din acest considerent, primăria s-a preocupat de reabilitarea blocurilor de locuit și de amenajarea curților locative. Totodată, am efectuat lucrări de reparație la cele cinci grădinițe și cinci școli din oraș, inclusiv și la școala de muzică. Ne preocupă în mod special promovarea tradițiilor. La casa de cultură din localitate activează ansambluri folclorice care reprezintă orașul la multiple competiții naționale. O mare parte din succesele înscrise au fost posibile grație investițiilor și proiectelor la care am participat. Deși în mare parte am realizat obiectivele trasate, avem încă multe activități care necesită implicare urgentă. Probleme în localitate sunt, au fost și foarte probabil vor fi unele care vor exista și după noi. Important este ca să luptăm cu oamenii, cot la cot, pentru un viitor mai bun, aici, acasă.

Distincția pe care am primit-o din partea CALM-ului mă onorează, deși nu cred că activitatea unui primar poate fi estimată. Mi-aș dori ca autoritățile centrale să susțină edilii nu doar în perioada electorală și să ne acorde mai mult sprijin și mai mult respect.

Natalia Vițodeț,
primar de Câșla, Cantemir:

„CALM-UL ESTE MAI MULT DECÂT O ORGANIZAȚIE, ESTE O FAMILIE MARE ȘI UNITĂ, CARE LUPTĂ PENTRU DREPTURILE PRIMARILOR, DAR ȘI PENTRU UN VIITOR MAI PROSPER ÎN LOCALITĂȚILE DIN MOLDOVA!”

Timp de 20 de ani am încercat din răsuferință să creez condiții de viață mai bune pentru localnici. Iluminarea stradală, podurile de acces reparate și restaurate, încălzirea autonomă din instituția de învățământ și amenajarea fântânilor din localitate vorbesc nu despre succesele mele, dar despre o muncă asiduă, depusă zi de zi.

Cea mai importantă realizare pentru comună rămâne a fi inaugurarea bisericii, care a fost așteptată de către localnici. Un pas important la dezvoltarea satului a fost și amenajarea unui parc, precum și restaurarea mai multor segmente de drum.

Acesta este ultimul meu mandat. Aici ia sfârșit cariera mea de primar. În acești 20 de ani, bunătatea și devotamentul meu față de localnici m-a ajutat să trec peste obstacole, indiferent de greutate. Deși nu am dispus întotdeauna de mijloacele financiare necesare,

am încercat să găsec alte modalități prin care să implementez o idee sau un proiect. Nu a fost ușor, dar nici imposibil. A fost frumos, asta e tot ce mai contează.

Apreciez inițiativa congresului de a premia edilii cu rezultate remarcabile. Mă bucur că sunt unul dintre ei. Pentru mine, această acțiune reprezintă o apreciere, care îmi dă forță să merg mai departe. CALM-ul este mai mult decât o organizație, este o familie mare și unită, care luptă pentru drepturile primarilor, dar și pentru un viitor mai prosper în localitățile din Moldova.

Ion Dolganiuc,
primar de Colibași, Cahul:

„NUMAI ÎN ECHIPĂ AM PUTUT REALIZA LUCRURI FRUMOASE DE CARE ASTĂZI SUNTEM MÂNDRI!”

Această apreciere este o motivație de a merge mai departe. Toate distincțiile care au fost oferite ne confirmă faptul că primarii au un potențial semnificativ, atât pentru unifi-

carea forțele politice, cât și a celor din administrația publică locală. Distincția oferită de CALM m-a luat prin surprindere. Poate și din motivul că primarii nu sunt apreciați la justa lor valoare de autoritățile centrale. Este o practică utilă, deoarece poartă un caracter motivant. Această insignă de merit nu îmi aparține doar mie. În mare parte este meritul colegilor mei de la primărie. Numai în echipă am putut realiza lucruri frumoase de care astăzi suntem mândri. Totodată, această apreciere ne reamintește de

responsabilitățile noastre. Noi, primarii, cei care suntem aleși direct de cetățeni suntem responsabili să le creăm condiții de trai mai bune și o viață decentă.

Gheorghe Răileanu,
primar de Cimișlia:

„NE DORIM SUSȚINEREA TOTALĂ A AUTORITĂȚILOR, SĂ FIM AUZIȚI, PENTRU CĂ NU SUNTEM DOUĂ STATE APARTE!”

Ziua de 1 februarie poate fi considerată ziua când în Republica Moldova s-a afirmat cu adevărat autonomia și puterea locală. Atunci când, pe data de 1 februarie 2013, mai mult de jumătate dintre primarii din Republica Moldova, indiferent de viziunile lor politice, s-au manifestat cu adevărat ca o guvernare locală și au ieșit în Piața Marii Adunări Naționale pentru a cere continuarea procesului de descentralizare, oprirea discriminării și a abuzurilor împotriva re-

prezentanților APL, respect pentru cei care activează în administrația locală. Autoritățile centrale au mari rezerve față de cele locale. Strategia de descentralizare ar fi trebuit de mult să fie implementată.

Inițiativa Congresului de a remarca edilii care au merite deosebite este apreciabilă. Distincția pe care am primit-o îmi reamintește de evenimentele din februarie 2013. Această practică sper să ofere mai multă încredere primarilor, dar și mai multă putere de muncă.

Ne dorim susținerea totală a autorităților

lor, să fim auziți, pentru că nu suntem două state aparte. Anume din acest motiv trebuie ca autoritatea de vârf să colaboreze mai mult cu cea locală. Ne-am dori ca într-un sfârșit să fie susținută și implementată acea strategie de descentralizare, pentru că fără strategie niciodată nu vom putea merge spre un parcurs european. Nu considerăm că instituirea unui surplus de ministere va îmbunătăți situația. Ne dorim doar o funcție de viceprim-ministru care să se ocupe de problema descentralizării la nivel de țară și care va fi pârgă directă dintre autoritățile publice locale și cele centrale.

**Constantin Cojocaru,
primar de Edineț:**

**„DISTINCȚIA OFERITĂ DE CALM
VINE CA O APRECIERE A UNEI
MUNCI TITANICE!”**

Distincția oferită de CALM vine ca o apreciere a unei munci titanice. Deși sunt la al doilea mandat, am depus mult efort ca localitatea să ajungă un punct de relevanță turistică pentru țara noastră. Totodată, locuitorii orașului Edineț care se deplasează cu dificultate din cauza problemelor de sănătate pot solicita transport gratuit. Serviciul pe care l-am lansat recent se numește „Taxi Social”. Avem o mașină disponibilă pentru acest serviciu și am angajat un șofer, care poate onora zilnic zece solicitări. O persoană poate beneficia de serviciile „Taxi Social” de maximum trei ori săptămânal pentru a merge la anumite instituții. Pentru prestarea acestui serviciu, din bugetul local au fost alocate aproximativ 200.000 de lei.

Mă bucur că am reușit să implementez mai multe proiecte esențiale în localitate. Împreună cu oamenii am reușit să amenajăm și să reparăm mai multe străzi din oraș. Ne-a reușit să asigurăm iluminarea stradală pentru întregul oraș.

**„EXERCIȚIUL RESPONSABILITĂȚILOR
PUBLICE TREBUIE, DE-O MANIERĂ
GENERALĂ, SĂ REVINĂ DE PREFERINȚĂ
ACELOR AUTORITĂȚI CARE
SUNT CELE MAI APROPIATE DE
CETĂȚENI!”**

*(Carta Europeană
a Autonomiei Locale)*

CALM

ȘI-A DESEMNASAT EROII!

Simion Rotaru, primar de Dondușeni:

**„EU SUNT CONVINS CĂ, ÎN MARE
PARTE, ESTE MERITUL CALM CĂ
DIN 2015 VOM OBTINE AUTONO-
MIA FINANCIARĂ, PENTRU CARE
AM LUPTAT FOARTE MULT. CAL-
M-UL A FOST CEL CARE NE-A
REUNIT SUB ACEST OBIECTIV,
NE-A FĂCUT SĂ FIM MAI UNIȚI,
IAR CÂND SUNTEM UNIȚI, SUN-
TEM MAI PUTERNICI!”**

De 20 de ani sunt primarul orașului Dondușeni. Aproape jumătate din viață am petrecut-o la primărie. Necazurile oamenilor din localitate au fost principala mea preocupare. Două decenii de griji, nevoi și multă muncă nu s-au strecurat atât de ușor. Străzile și trotuarele pavate și iluminate, insti-

tuțiile școlare și preșcolare reabilite, mă fac să conștientizez că împreună cu oamenii avem rezultate de care suntem mândri.

În anul 2005 am inaugurat un azil pentru bătrâni în localitate. Acest centru reprezintă a doua casă pentru persoanele în etate care sunt singure și nu au nicio mână de ajutor.

Nu știu dacă merit Distincția Primar Emerit. Eu am încercat să fiu cât mai aproape de oameni, de problemele lor. Împreună am reușit să facem din orașul Dondușeni o localitate prosperă și atractivă pentru cei care și-au părăsit locuințele și familiile și au plecat la muncă peste hotarele țării. Ne-ar plăcea ca ei să se întoarcă acasă, acolo unde le este locul.

Am participat la toate activitățile pe care și le-a propus CALM-ul, inclusiv și la elaborări de strategii. Este foarte importantă colaborarea dintre asociație și autoritățile locale, deoarece sub umbrela congresului primării capătă putere, identitate și solidaritate. Implicația CALM-ului la nivelul legislativ este semnificativă. Eu sunt convins că, în mare parte, este meritul CALM că din 2015 vom obține autonomia financiară,

pentru care am luptat foarte mult. CALM-ul a fost cel care ne-a reunit sub acest obiectiv, ne-a făcut să fim mai uniți, iar când suntem uniți, suntem mai puternici.

**Anatolie Buzut,
primar de Limbenii Noi:**

**„CALM ESTE ASOCIAȚIA CARE ME-
RITĂ CEA MAI MARE GRATITUDINE
PENTRU FAPTUL CĂ DESERVEȘTE
CU ATÂTA RÂVNĂ O COHORTĂ ÎN-
TREGĂ DE PRIMARI, PERSOANE
NU ATÂT DE SIMPLE!”**

O viață întreagă am așteptat ca în conducerea țării mele să apară oameni deștepți și devotați cauzei pe care o servesc. Azi, 1 februarie 2014, am înțeles încă o dată în plus că aceștia au ajuns abia la jumătate de drum - în organizațiile nonguvernamentale. Este vorba de CALM, asociația care merită cea mai mare grațitudine pentru faptul că

deservește cu atâta râvnă o cohortă întregă de primari, persoane nu atât de simple. Meriți cele mai frumoase cuvinte pentru faptul că sunteți unicii ce ne înțeleg la adevărata valoare atât succesele, cât și problemele. Meriți mulțumiri de la noi toți pentru ajutorul acordat la explicarea și implementarea legilor. Meriți adânci plecaciuni pentru acele frumoase sărbători de suflet, organizate de voi și care poate ar fi trebuit să le organizeze în primul rând Guvernul RM. Meriți și este o necesitate stringentă ca CALM-ul să aibă reprezentul nostru în Guvernul și Parlamentul Republicii Moldova. Vă suntem recunoscători pentru toate propunerile adresate conducerii de vârf a RM, în deosebi cele legate de reformarea APL, descentralizarea puterii de stat și consolidării autonomiei locale.

Maria Jimbei,
vicepreședinte, raionul Dubăsari:

„NOUĂ, REPREZENTANȚILOR AUTORITĂȚILOR LOCALE NE-AR FI MAI UȘOR SĂ NE REZOLVĂM PROBLEMELE DACĂ AM AVEA MAI MULTĂ PUTERE DE DECIZIE. DE ACEEA OPTĂM PENTRU RESPECTAREA PRINCIPILOR AUTONOMIEI LOCALE!”

În raionul Dubăsari persistă o situație economică și politică mai specială. Asta pentru că ne aflăm în zona de securitate și avem foarte multe impedimente pe care ni le creează autoritățile neconstituționale. Avem nevoie de o susținere din partea statului la instituirea unui dialog cu liderii separatiști. Am încercat de nenumărate ori să stabilim

legături de colaborare, de unii singuri, însă fără succes. Accesul liber al cetățenilor în localitățile din stânga Nistrului rămâne a fi cea mai stringentă problemă care necesită soluționare. Din această cauză, peste 6 300 mii ha de pământ situate după traseul Râbnîța-Dubăsari-Tiraspol sunt lăsate pârloagă deoarece oamenii nu au acces să-și prelucreze terenurile agricole.

Am dori o implicare mai insistentă nu doar a instituțiilor centrale ale statului, dar și a organismelor internaționale, fiindcă problema este mult prea complicată. Este necesar ca acordurile încheiate în 1992 să fie revizuite, deoarece condițiile pe care le prevăd sunt depășite.

Nouă, reprezentanților autorităților locale ne-ar fi mai ușor să ne rezolvăm problemele dacă am avea mai multă putere de decizie. De aceea optăm pentru respectarea principiilor autonomiei locale. Raionul Dubăsari duce lipsă de investitori. Agenții economici străini care vin în zona de securitate și se ciocnesc cu posturile vamale, cu situația care este în teritoriu, renunță la ideea de a investi într-un proiect. Ne dorim un parteneriat real, fiindcă grație CALM-ului am putut și noi să venim cu unele propuneri privind operarea unor modificări sau eficientizarea unor acte normative cu privire la sectorul local.

Distincții din partea CALM au fost oferite și partenerilor de dezvoltare Organizației Națiunilor Unite (ONU), Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și Proiectului de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP) pentru contribuția deosebită și susținerea procesului de descentralizare, consolidare a autonomiei locale, dezvoltarea locală și regională, modernizarea serviciilor publice locale și creșterea capacităților autorităților publice locale din Republica Moldova.

Programul cultural-artistic "Suflet de PRIMARI!" a încheiat evenimentul încântând

publicul cu un repertoriu bogat de cântece, dansuri, poezii și scenete în interpretarea exclusivă a reprezentanților din administrația publică locală.

Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Publică Locală este sărbătorită pe 1 februarie și a fost instituită la inițiativa CALM prin Hotărârea Guvernului nr.75 din 08.02.2012 întru recunoașterea importanței și valorii persoanelor care activează în domeniul APL, precum și datorită importanței asigurării autonomiei locale în procesul de edificare și consolidare a statului democratic Republica Moldova și întru

aprecierea rolului deosebit al reprezentanților autorităților publice locale în soluționarea problemelor cetățenilor și dezvoltarea social-economică a colectivităților locale.

Evenimentul a avut loc cu sprijinul proiectului "Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova", implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și cu suportul Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată (PNUD Moldova și UN Women) cu susținerea financiară a Guvernului Danemarcei.

REFORME REALE PRIN COOPERARE

**GIZ RECONFIRMĂ
ÎNCREDEREA
ÎN CALM!**

Agenția Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) a încheiat un memorandum de înțelegere cu Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) la 31 ianuarie 2015, în cadrul evenimentului dedicat Zilei Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Publică Locală.

Documentul a fost semnat de președintele CALM, Tatiana Badan, și consultantul superior GIZ, Dietrich Hahn, în prezența participanților la ceremonie. La eveniment a asistat și ambasadoarea Germaniei în Republica Moldova, Ulrike Knotz.

Astfel, GIZ și CALM vor continua colaborarea pentru a promova politicile de dezvoltare regională și descentralizare, implicând autoritățile publice locale și acordându-le sprijin și instruire. Memorandumul prevede consolidarea eforturilor pentru a îmbunătăți gestionarea proprietății publice și bunurilor ce fac parte din domeniul serviciilor publice locale.

În 2015, CALM va beneficia pentru sprijin pentru dezvoltarea instituțională pe componenta de consultanță și analiză și preluarea experiențelor de succes a NALAS - Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-estul Europei. Planul de acțiuni aprobat pentru 2015 prevede:

- Elaborarea Ghidului privind cooperarea intercomunitară pentru prestarea în comun a serviciilor publice locale.
- Organizarea atelierelor și sesiunilor de instruire pentru membrii CALM pe aspectul prestării serviciilor publice, cu respectarea dimensiunii de gen.

- Desfășurarea instruirilor pentru membrii Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare.

Activitățile vor avea loc cu implicarea Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor - partenerul instituțional al proiectului GIZ - și a Cancelariei de Stat.

Evenimentul din 31 ianuarie 2015, organizat de CALM, a avut loc cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, inclusiv al proiectului GIZ «Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova».

Proiectul, «Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova» susține administrațiile publice locale la extinderea și modernizarea serviciilor publice locale pe sectoarele: aprovizionarea cu apă și canalizare, gestionarea deșeurilor solide și eficiența energetică a edificiilor publice. Totodată, proiectul acordă asistență la programarea și planificarea regională. Sprijinul oferit este acordat prin intermediul Agențiilor de Dezvoltare Regională.

Proiectul este implementat de GIZ și este sprijinit financiar de Ministerul German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida), Ministerul Afacerilor Externe al României și Uniunea Europeană.

**ANUL 2014:
PROGRESE
ȘI REGRESE**

CALM urmărește și se implică activ în derularea și promovarea reformelor în cadrul APL. Experții CALM au elaborat un raport privind progresul reformei de descentralizare în anul 2014. Acest raport este al treilea într-o serie de rapoarte pe care CALM le pregătește pentru a monitoriza realizările și provocările reformei de descentralizare declarate de către Guvernul Republicii Moldova. Scopul raportului este de a elucida, analiza și de a propune soluții în vederea eliminării potențialelor lacunelor precum și elaborarea recomandărilor pentru toți actorii implicați - Cancelaria de Stat, Guvernul Republicii Moldova, Parlament, APL, APC, societatea civilă, donatori, etc.

**REALIZĂRI ÎN DOMENIUL
DESCENTRALIZĂRII
ȘI CONSOLIDĂRII
AUTONOMIEI LOCALE
ÎN ANUL 2014**

Realizările în domeniul descentralizării și a consolidării autonomiei locale au fost foarte modeste pe parcursul anului 2014. Printre acestea pot fi menționate:

1. Adoptarea modificărilor importante la sistemul de finanțe publice locale (încă la sfârșitul anului 2013) și pilotarea proiectului în 3 raioane și municipiul Chișinău. Legea în cauză creează premise pentru depolitizarea sistemului de finanțare a administrației publice și stimularea autorităților locale de a-și crește veniturile. Mai mult, aceste schimbări ar putea să constituie un fundament pentru derularea întregului proces de descentralizare și implementare a strategiei.

Totuși adoptarea legii a fost tergiversată de către guvernare și aceasta NU a fost implementată începând cu anul 2014 pe tot teritoriul RM așa cum era planificat. Există chiar riscul ca legea să nu fie adoptată în genere. Dar protestele CALM cu ieșirea în fața guvernului a peste 500 de primari, flashmob-ul organizat de CALM în fața Consiliului Europei; reacțiile negative ale Consiliului Europei, SUA, UE și Ambasadei Suediei din Moldova, totuși au determinat parlamentul să adopte în lectura a treia aceasta lege și să stabilească că pentru anul 2014 legea să fie pilotată în 3 raioane și mun. Chișinău. În restul raioanelor noile prevederi urmează să intre în vigoare din 2015.

2. Instituirea în cadrul Cancelariei de Stat a unei funcții de Secretar General Adjunct al Guvernului responsabil de politici de descentralizare și relațiile cu APL.

La 29 ianuarie 2014 dl Sergiu Palihovici a fost numit în funcția de Secretar General Adjunct al Guvernului responsabil pentru politicile de descentralizare și relațiile cu APL. Noua funcție urma să asigure o impulsie a implementării politicilor de descentralizare.

3. Plafonarea taxelor locale a fost anulată. După ce la finele anului 2013, fără careva consultări și studii prealabile, Parlamentul a plafonat taxele locale, la 28 ianuarie Curtea Constituțională a declarat neconstituționale respectivele prevederi. Ulterior, la 27 martie 2014 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative în schimbul plafoanelor a stabilit reguli clare privind stabilirea taxelor locale. Trebuie de menționat totuși că anularea plafoanelor a avut loc datorită reacției prompte a Congresului Autorităților Locale din Moldova și a membrilor săi.

**RESTANȚE ȘI REGRESE
ÎNREGISTRATE****REALIZAREA POLITICILOR
DIN DOMENIUL
DESCENTRALIZĂRII ESTE
ÎN MARE ÎNTÂRZIERE!**

1. Tergiversarea implementării Strategiei naționale de descentralizare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descen-

tralizare pentru anii 2012-2015

În aprilie 2012 Parlamentul Republicii Moldova a aprobat prin lege ordinară Strategia Națională de Descentralizare și Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012-2015. CALM a realizat o evaluare a gradului de implementare a Planului de Acțiuni respectiv, iar concluzia care poate fi trasată este că majoritatea acțiunilor prevăzute pentru anul 2012, 2013 și 2014 nu au fost realizate sau sunt în întârziere substanțială. Menționăm că guvernul nu a îndeplinit obligația de raportare anuală privind progresul în implementarea Strategiei, astfel din cauza lipsei de transparență este și mai dificil de a monitoriza modul de implementare a acesteia.

De asemenea, unele proiecte de strategii sectoriale de descentralizare nu au fost adoptate, chiar dacă au fost elaborate cu suportul UNDP-Moldova și au fost organizate mai multe ședințe pentru prezentarea și discutarea lor: Strategia sectorială de descentralizare în domeniul alimentării cu apă și canalizare, Strategia sectorială de descentralizare în domeniul managementului deșeurilor și Strategia sectorială de descentralizare a resurselor naturale - sunt printre strategiile sectoriale de descentralizare care nu au fost aprobate.

2. Este tergiversată adoptarea modificărilor la legea achizițiilor publice.

După manifestațiile din 1 februarie 2013, a fost pregătit un proiect de lege care urma să majoreze pragurile pentru diferite proceduri de achiziții publice. Deși s-au făcut promisiuni și s-a ajuns la o înțelegere, proiectul nu a fost promovat. De asemenea un proiect de lege major care ajustează legea 96 privind achizițiile publice la directivele europene (după afirmațiile autorilor), și acest proiect este promovat foarte lent și mai conține și o serie de inconsistențe.

3. Adoptarea unor proiecte

te de legi importante pentru consolidarea autonomiei locale este tergiversată.

Unele proiecte foarte importante pentru avansarea reformei de descentralizare sunt tergiversate și în mod intenționat nu sunt puse pe agenda plenului Parlamentului. Este vorba în special despre proiectul de lege Proiectul legii nr. 2474 din 26.10.2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul funciar – art.71, 83; Legea cu privire la Curtea Constituțională – art.25; ș.a.) prin care s-ar acorda dreptul APL de a sesiza Curtea Constituțională, precum și de a schimba destinația terenurilor agricole, etc.

INCONSECVENȚA REFORMEI DE DESCENTRALIZARE FINANCIARE

4. Amânarea implementării noului sistem de finanțe publice locale până în 2015

Legea pentru modificarea și completarea legii finanțelor publice locale a fost adoptată la finele anului 2013, însă aceasta prevedea aplicarea noului sistem de finanțe publice locale începând cu 2015. Legea prevede pilotarea sistemului în trei raioane și municipiul Chișinău. Amânarea punerii în aplicare a noii legislații în domeniul finanțelor locale a compromis descentralizarea financiară și realizarea altor acțiuni conexe din cadrul Strategiei de descentralizare.

După un an de pilotare, la 1 ianuarie 2015 legea nr. 267 din 01.11.2013 pentru modificarea și completarea legii finanțelor publice locale nr. 397 din 16.10.2003 a intrat în vigoare. Totuși la scurt timp după intrarea în vigoare a noii legi, în adresa CALM au parvenit un număr considerabil de solicitări și informații din partea autorităților publice locale de nivelul întâi care semnalează dificultăți în implementarea noului sistem de finanțe publice locale. Aceste dificultăți se referă la modul în care unele autorități publice înțeleg să aplice noua legislație, fapt care pune în pericol însăși atingerea obiectivelor noului sistem de finanțe publice locale și de relații bugetare. Astfel, deși conform art. 3 a noii legi, **bugetele unităților administrativ-teritoriale constituie elemente independente care se elaborează, se aprobă și se execută în condiții de autonomie financiară, în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale Legii privind administrația publică locală**, mai multe direcții de finanțe continuă vechea practică de imixtiune și ingerință în procesul de adoptare a bugetelor locale, chiar dacă legea nu le oferă o astfel de atribuție. În speță, una din direcții

spre exemplu a obligat o autoritate locală să modifice proiectul bugetului și să excludă cheltuielile prevăzute pentru deplasări, în alt caz alte cerințe arbitrare, chiar dacă banii respectivi din bugetul local sunt cu destinație generală, provin din venituri locale, etc.

III. POLITIZAREA FONDURILOR ȘI RESURSELOR PENTRU INVESTIȚII

5. Resursele pentru investiții capitale sunt în continuare distribuite pe criterii politice

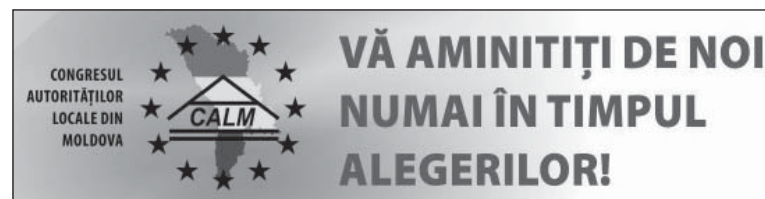
Pe parcursul anului, mai multe acțiuni au demonstrat că finanțele publice rămân a fi influențate și distribuite pe criterii politice. La fel și modul de distribuire a resurselor la adoptarea legii bugetului de stat pentru 2014 (distribuirea Anexei 4) arată același lucru, că finanțele publice în special pentru investiții sunt politizate.

Același lucru îl demonstrează și analiza modului de distribuire a resurselor din fondul rutier, fondul național pentru dezvoltare regională, ecologic, eficiență energetică, etc.

IV. ÎN LOC DE DESCENTRALIZARE - CENTRALIZARE

6. Centralizarea aprobării tarifelor la serviciile publice de alimentare cu apă și de canalizare.

La 14 septembrie 2014 a intrat în vigoare legea 303 cu privire la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare care acordă ANRE atri-

buția de avizare a tarifelor la serviciile de alimentare cu apă și canalizare prestate la nivel de municipii, raioane și regiuni. Consiliile locale păstrează doar un rol formal în procesul de adoptare a tarifelor, deoarece avizele ANRE au un caracter obligatoriu, iar orice procedură de contestare a fost exclusă.

DESCENTRALIZAREA PATRIMONIALĂ

7. Proprietatea locală rămâne neînregistrată și nedelimitată.

Deși a fost elaborat un proiect de modificare și completare a legislației din domeniul proprietății unităților-administrativ teritoriale, acesta a fost abandonat și nu a fost adoptat. Proprietatea locală rămâne în continuare nedelimitată, nu s-au luat măsuri pentru facilitarea înregistrării proprietății UTA, aceasta fiind în continuare țintă ușoară

pentru diferite abuzuri, inclusiv cu concursul justiției corupte. A fost elaborat un proiect de hotărâre de guvern pentru delimitarea și înregistrarea proprietății statului și cea a UTA, însă ministerul finanțelor s-a opus adoptării și finanțării programului.

8. Reforma administrativ-teritorială nu este pusă în discuție și nu este voință politică pentru a fi realizată

Creșterea capacităților administrative este legată atât de asigurarea descentralizării financiare, cât și de reforma administrativ-teritorială, prima fiind amânată, a doua nefiind în genere pusă în discuție datorită lipsei de voință politică. Deși,

în 2010, cu suportul PNUD, a fost efectuat un studiu privind optimizarea Structurii Administrativ - Teritoriale, nimic în acest sens nu a fost întreprins.

În încercarea de a compensa lipsa reformei administrativ-teritoriale, guvernarea a început să promoveze mai activ cooperarea inter-municipală. Totuși acțiunile concrete de crearea a unui cadru legislativ favorabil pentru cooperare sau a unor mecanisme concrete de stimulare a cooperării intercomunitare, nu au fost înregistrate. Evoluții au fost înregistrate mai degrabă datorită eforturilor comune ale CALM și mai multor donatori din sector (GIZ, USAID, SDC, etc.).

A fost elaborat un proiect de metodologie pentru evaluarea capacităților administrative ale autorităților locale care indirect poate promova o reformă administrativ-teritorială.

AUTONOMIA ORGANIZAȚIONALĂ ȘI OPERAȚIONALĂ A AUTORITĂȚILOR LOCALE ESTE LIMITATĂ ÎN CONTINUARE.

9. Avizarea statelor de personal al unităților administrativ-teritorial la cancelaria de stat (guvern) încalcă grav principiile autonomiei locale.

În pofda faptului că HG nr.688 din 10.06.2003 privind statele de personala fost abrogată recent, art. 67, alin. (2) din Legea cu privire la funcția publică și statutul

funcționarului public nr 158 din 04.07.2008 prevăd avizarea statelor de personal al APL de către guvern. Această prevedere încalcă principiile de organizare și funcționare a administrației publice locale, inclusiv prevederile art. 6 din legea privind administrația publică locală, care prevede că autoritățile locale nu se subordonează administrației publice centrale.

Adoptarea proiectului legii privind modificarea și completarea unor acte legislative (Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public – art.67; Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar – art.8; ș.a.) înregistrat în Parlament cu nr. 84 va soluționa

problema în cauză, în cazul adoptării de către Parlament.

STATUTUL ȘI PROTECȚIA ALESULUI LOCAL

10. Presiunile administrative, financiare, politice și juridice asupra autorităților locale continuă

Controalele și verificările asupra administrației publice locale din partea autorităților centrale, care rămân extrem de părtinitoare, abuzive și se interferează puternic cu autonomia și democrația locală. Situația în acest domeniu tinde să se deterioreze, mai multe inițiative de înăsprire a sancțiunilor (de ex, în domeniul achizițiilor publice, administrarea patrimoniului local) fiind în desfășurare, ceea ce va lărgi și mai mult posibilitățile de abuz și presiune asupra APL.

DIALOGUL INSTITUȚIONAL APL-APC RĂMÎNE ÎN CONTINUARE FRAGIL ȘI NEDEZVOLTAT!

17. Dialogul instituțional dintre autoritățile locale și cele centrale trece printr-o etapă de deteriorare și se transformă din ce în ce mai mult într-o simplă formalitate. În cea mai mare parte, CALM și APL sunt consultate formal la etapele finale de adoptare a actelor normative, atunci când este foarte dificil de a interveni cu propuneri și modificări conceptuale și substanțiale ale proiectelor respective.

Comisia administrație publică și dezvoltare regională a Parlamentului Republicii Moldova, Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Mediului sunt printre autoritățile care implică mai eficient CALM în elaborarea și discutarea proiectelor de acte normative.

Comisia economie, buget și finanțe a Parlamentului Republicii Moldova este la celălalt pol, care sub nicio formă nu implică CALM și autoritățile locale în procesul de examinare a proiectelor de legi (de ex. politica bugetar-fiscală pentru anul 2014, abrogarea taxei locale pentru posesorii mijloacelor de transport, micșorarea diferitor praguri pentru publicarea obligatorie a anunțurilor în buletinul achizițiilor publice, etc.)

CONCLUZII

1. Marea majoritate a acțiunilor prevăzute de planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale de Descentralizare sunt în întârziere sau nerealizate;
2. Adoptarea unor proiecte de legi importante pentru consolidarea autonomiei locale este tergiversată;
3. Toate acțiunile și situația curentă demonstrează o lipsă de voință politică de a realiza o descentralizare veritabilă și, dimpotrivă, arată dorința guvernanților de a păstra controlul asupra autorităților locale, în special în ajunul alegerilor parlamentare și locale;
4. Controalele și verificările asupra administrației publice locale din partea autorităților centrale rămân extrem de părtinitoare, abuzive și se interferează puternic cu autonomia și democrația locală.

PROPUNERI

Luând în considerare constatările făcute în cadrul acestui raport, se propune autorităților publice centrale să ia în considerare următoarele recomandări și sugestii:

1. Evaluarea urgentă a progreselor și restanțelor în implementarea Strategiei Naționale și mobilizarea în vederea recuperării întârzierilor în implementare;
2. Implicarea și mobilizarea tuturor actorilor care pot contribui la avansarea reformei de descentralizare, în primul rând a autorităților locale, asociațiilor reprezentative și societății civile;
3. Inițierea unui dialog cu partenerii de dezvoltare care au susținut reforma de descentralizare și depunerea efortului pentru a recăpăta suportul sistat;
4. Elaborarea unui mecanism de repartizare obiectivă a resurselor pentru investiții către autoritățile locale: de ex. per capita, criterii clare și obiective de selectare a proiectelor spre finanțare, etc.

DESCENTRALIZAREA REALĂ, DEOCAMDATĂ UN DEZIDERAT!

În cadrul emisiunii "Impact Social" s-a discutat despre descentralizare. Planul de acțiuni privind aplicarea strategiei naționale de descentralizare va expira în 2015. În timp ce Guvernul afirmă ca obiectivele documentului au fost aplicate în proporție de 50%, autoritățile publice locale, care de la începutul acestui an au trecut la o nouă formulă de finanțare, se arată îngrijorate că descentralizarea se va opri aici fără a mai urma și alte reforme. Congresul Autorităților Locale din Moldova le recomandă actualilor guvernanți să deschidă Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, Strategia Națională de Descentralizare și Planul său de Acțiuni care expira și nu a fost încă realizat. La emisiune au participat: Sergiu Palihovici, secretar general adjunct al Guvernului, actualul ministru al Mediului și Viorel Furdui, director executiv CALM.

Viorel Furdui: Procesul de descentralizare în RM a început cu zeci de ani în urmă. În tot acest răstimp s-au adoptat mai multe legi care așa și nu au mai fost implementate. Abia din 2009 descentralizarea a devenit o prioritate guvernamentală. Implementarea legii finanțelor publice locale este de fapt primul pas spre autonomia locală, efectele căruia ar trebui să fie consolidate.

Guvernele țărilor europene au priorizat problemele legate de sectorul local. Deși au fost și în RM unele încercări, acestea s-au soldat cu eșec. Poate și din cauza incapacității sistemului administrativ de a gestiona domeniile deficitare. În țările în care s-a pus accentul pe prioritățile strategice precum: reforma administrației publice, lupta cu corupția, lupta pentru o justiție modernă, au fost implementate reforme care s-au soldat cu rezultate evidente.

Sergiu Palihovici: Obiectivele strategiei naționale de descentralizare în mare parte nu au fost realizate, atât din cauza impedimentelor politice, cât și economice. A venit timpul ca să reformăm

Noul sistem de finanțare, intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2015 oferă mai multă putere de decizie primarilor. Edilii au luptat multă vreme ca transferurile bănești să ajungă direct în localități lor, dar să nu treacă mai întâi pe la autorităților locale de nivelul doi. Satele care nu vor fi capabile să facă față noului sistem de finanțare publică vor fi ajutate. Autoritățile perdante vor avea la dispoziție un anumit fond de echilibrare, pentru ca să înlăture discrepanțele financiare create. Sursele principale de finanțare nu se reduc doar la bugetul public de stat, dar sunt și multe proiecte, fonduri de investiții. S-a tot discutat despre excluderea factorului politic din procesul de partajare a fondurilor. În continuare avem misiunea de a pune în mișcare anumite mecanisme care să înlăture aceste suspiciuni.

Noi trebuie să dezvoltăm reforma finanțelor publice locale conform etapelor stipulate în documentele de politici. Aici subliniez crearea unei baze de venituri, a unei baze fiscale în sensul transferului de competențe clare vizavi de sursele ce ar completa bugetele publice locale. Este foarte important ca reforma să fie implementată

politic dintre nivelele administrației publice locale. Anume din acest motiv nu trebuie să ne oprim aici. Acesta este un pas mic, dar are efecte rezonabile asupra dezvoltării localităților noastre. Etapa a doua prevede consolidarea bazei fiscale. O primă acțiune în această direcție ar fi ca impozitul pe persoană fizică să fie plătit nu la locul de trai, unde beneficiază de toate serviciile. Majoritatea autorităților locale ar urma să primească suplimentar 300-500 mii de lei, ceea ce reprezintă o sursă profitabilă de venit. Baniile respectivi ar putea fi utilizați în atragerea unor fonduri, scrierea unor proiecte, etc. Acest sistem de finanțare este și un test pentru primari, care trebuie să demonstreze dacă au sau nu capacități manageriale. Unii primari trebuie să fie instruiți pentru a face față cerințelor pe care le prevede noul sistem de finanțare publică. Multe organizații din Moldova se ocupă de acest aspect. Rezultatele procesului de instruire este în strânsă legătură cu schimbările survenite în sistem. Nu este adevărat că autoritățile locale nu sunt suficient de pregătite ca să poată gestiona o localitate. Drept dovadă sunt numărul mare de proiecte implementate. Aleșii centrali ar trebui, în primul rând, să stabilească clar competențele necesare după care să le transfere aleșilor locali, dar și să îi ajute să le implementeze. Înainte de toate este necesar ca să fie reglementat cadrul legislativ. Primarii încă nu au posibilitatea ca să își reglementeze structura și statutul personalului din primărie. Edililor le este tot mai dificil să activeze în condițiile în care sunt emise reguli de evaluare a activității pe care o prestează.

Sergiu Palihovici: Printre efectele benefice ale reformei de descentralizare va fi și venirea în funcție a unor primari care nu au fost cointeresați anterior de acest post din cauza vechiului sistem funcțional nerentabil. Noi nu trebuie să vedem autoritatea publică locală numai în persoana primarului. Comunitatea va avea posibilitate să penalizeze primarul care nu și-a îndeplinit atribuțiile la viitoarele alegeri locale, dar până atunci oamenii vor avea de suferit. Mulți primari nu fac față noilor schimbări poate și din motivul că nu știu

cum să acceseze fondurile europene. Problema constă și în sistemul de atestare și evaluare. Cine face astăzi evaluarea funcționarilor din primărie? Primarul despre care noi spunem că nu are capacitățile cunoscute. Consider că anume aici ar trebui să schimbăm paradigma propriu-zisă, atunci când vorbim nu numai despre cei angajați într-o primărie sau alta, dar atunci când vorbim despre funcționarii publici în general. Acest lucru poate fi făcut prin instituirea unei unități independente care să fie în afara unor instituții ale statului. Responsabilitățile mele de serviciu vizează direct sectorul administrației publice locale. Mă declar nemulțumit de situația creată. Dacă lucrurile nu se vor ameliora, atunci voi demisiona după investirea Guvernului. Așa nu se mai poate. Realizarea priorităților naționale se fac cu instrumentele constituite la nivel instituțional. Nu doar lipsa instituțională a împiedicat aplicarea strategiei de descentralizare, dar și instabilitatea politică. Această strategie cred că n-a fost urmată de anumite instrumente care să-i asigure aplicabilitatea. Sunt structuri, componente ale puterii centrale care până astăzi nu și-au formulat clar viziunea față de întregul proces. Această strategie nu a fost aplicată și din motivul lipsei expertizei pe interior, ce vizează capacitatea funcțională a unei instituții. Autoritățile centrale au înaintat mai multe acțiuni care au scopul de a ameliora situația creată. Este vorba despre un proiect ce prevede implicarea Consiliului Europei. Așadar, instrumentul financiar există. Mai avem și memorandumul de înțelegere dintre Moldova și UE care la compartimentul financiar este destul de generos.

Viorel Furdui: Instituirea Ministerului Administrației Publice Locale ar contraveni esenței relațiilor dintre administrația locală și cea de la alte nivele. Un ministru presupune deja o ierarhie și o relație de subordonare. Mai degrabă ar trebui instituit un Minister al Reformei Administrației Publice sau un Minister al Descentralizării și Reformei Publice. Este nevoie de o instituție cu autoritate suficientă care să își asume responsabilitatea ca să implementeze reformele și acțiunile necesare.

administrația publică locală, de rând cu cea centrală. Nu putem realiza aceste două reforme decât într-o strânsă legătură. Din păcate, guvernării încă nu conștientizează că prin asigurarea unei autonomii locale și prin delegarea unor competențe concrete autorităților locale, ar avea în persoana acestora un aliat foarte puternic sau un susținător al tuturor eforturilor în drumul nostru spre Europa. Aleșii de la centru nu creează un mediu propice în care edilii să-și dezvolte localitățile. Până în prezent primarii nu au simțit efectele strategiei de descentralizare.

până la capăt, deoarece constituie elementul definitoriu în asigurarea unei autonomii locale.

Viorel Furdui: Insuficiența resurselor care pot surveni în urma implementării noului sistem de finanțare îi pune în gardă pe foarte puțini primari. Mai mult de 85% din autoritățile locale nu au avut de suferit în urma implementării acestei legi. Majoritatea unităților administrativ-teritoriale acum beneficiază de mai multe resurse fără ca să existe o schimbare esențială a bazei fiscale. Modificările care au survenit au avut scopul doar de a elimina caracterul

PRIMARII CER GUVERNĂRII REFORME VIABILE!

Congresul Autorităților Locale, care reunește aproximativ 700 de primari din cei peste 900 câți există în Republica Moldova a cerut marți viitorului guvern, oricare va fi acesta, să continue descentralizarea puterii. Pe 1 ianuarie, este așteptată intrarea în vigoare a legii finanțelor publice locale, care dă primărilor mai multă libertate la formarea și gestionarea bugetelor. Conducerea asociației de primari este îngrijorată că descentralizarea se va opri aici, fără să se aplice alte reforme.

Din 2015, primăriile vor obține dreptul să revendice formarea bugetelor în funcție de suprafața localității, de numărul de locuitori și încasările ce provin din impozitele pe venit a persoanele fizice din raza localității. Transferurile de la centru în primării se vor face direct, fără a trece prin consiliile raionale, care erau intermediari și în multe cazuri serveau drept pârgă de influență politică.

O altă noutate a legii finanțelor publice locale e că primarii își vor putea completa baza de venituri, fără a fi pedepsiți ulterior. Primarul orașului Cimișlia, Gheorghe Răileanu, povestește cum va funcționa mecanismul din punctul de vedere al unuia edil:

„Până acum, dacă acumulai mai mulți bani, ai vândut ceva, niște impozite de mai de demult le-ai recuperat, niște restanțe, ai folosit niște terenuri, arenda, erai pedepsit anul viitor obligatoriu cu suma aceea pe care ai acumulat-o mai mult. Primeai mai puțin, chiar nu puteai să primești nimic, cum am pățit noi în anul 2013, când n-am primit nici un leu de la stat, niciun transfer. Deoarece în 2012 am lucrat foarte mult, în 2013 niciun leu n-am mai primit. Suntem mulțumiți că am scăpat de aceasta dictatură și pedeapsă pentru munca mai efectivă. Acum putem să ne gândim și la credite, să ne facem planuri pentru perspectivă”.

Membrii conducerii Congresului Autorităților Locale din Moldova au cerut viitoarei guvernării să nu oprească reforma administrației publice locale aici, dar să adopte de urgență și alte norme legale pentru a pune în funcțiunea tot mecanismul de transferare de putere de la centru spre administrațiile locale. Ei au numit și câteva domenii foarte birocratizate care astăzi le dau bătăi de cap. De exemplu, ei au spus că trebuie revizuite competențele administrației publice locale în ceea ce privește schimbarea destinației terenului, a achizițiilor publice sau a modificării statelor de personal. Lucruri care

reprezintă astăzi adevărate impedimente în ceea ce privește atragerea de investitori sau a angajării de tineri în primării.

În viziunea directorului executiv al asociației, Viorel Furdui, punerea în aplicare a acestei legi la 1 ianuarie reprezintă singura realizare în domeniul descentralizării a partidelor care guvernează Moldova din 2009. Expertul crede că multe dintre reformele inițiate depind de ceea ce el numește demolarea verticalei puterii moștenite din perioada sovietică.

„Cerința noastră principală este ca guvernarea actuală în sfârșit să se apuce de treabă, să nu motiveze că mai au nevoie de timp să facă anumite reforme, dar să se apuce de lucru, să deschidă și Acordul de Asociere, și planul de acțiuni de implementare a acestui acord, și strategia națională de descentralizare cu planul său de acțiuni care deja expiră și nu a fost realizat”.

Președinta Congresului Autorităților Locale, Tatiana Badan, a spus că reprezentanții autorităților locale sunt gata să facă echipă comună cu reprezentanții noii puteri pentru a duce la capăt această reformă. Totodată, a promis că aleșii locali vor face presiune publică asupra politicianilor când vor simți că aceștia deviază de la angajamentele asumate în campanie.

Edilii susțin că cetățenii sunt foarte nemulțumiți de modul în care s-a luptat până acum cu corupția, de politizarea excesivă a unor domenii și vor schimbări esențiale de abordare.

Astfel CALM a îndemnat partidele proeuropene, care formează coaliția de guvernare, să se ocupe de problemele administrațiilor locale prin implementarea de urgență a reformei descentralizării.

Aleșii locali susțin că în țara noastră deciziile sunt luate de un grup restrâns de persoane, după un sistem moștenit încă din perioada sovietică, iar banii sunt distribuiți primărilor pe criterii politice. În aceste condiții satele din Republica

Moldova rămân sărace, iar reformele rămân scrise pe hârtie.

Președintele CALM, Dna Tatiana Badan, a accentuat că „Alegerile parlamentare recente au demonstrat necesitatea unor schimbări cardinale la nivel de priorități ale guvernării. Lipsa de voință politică, finalitate și tăgădnarea în implementarea reformelor din domeniul descentralizării, dezvoltării economice, sociale, a justiției, luptei cu corupția – sunt inadmisibile. A venit timpul să realizăm că, în condițiile actualului sistem politic, dominat de anumite grupuri înguste de interese, nici o reformă nu poate avea succes și va rămâne doar pe hârtie.”

„Din cauza sistemului excesiv de centralizat nu pot fi dezvoltate localitățile. În condițiile unui asemenea sistem, noi în zadar vorbim de lupta contra corupției, de o justiție reformată, de alte reforme în domeniile economic, social. Un anumit grup de forțe politice deține toată puterea asupra resurselor din stat, iar această centralizare excesivă este sursa tuturor problemelor. Nu putem să ne dezvoltăm, dacă toate deciziile sunt luate de un anumit grup de oameni”, a declarat directorul executiv al CALM, Dl Viorel Furdui. La fel Dl Furdui, a menționat că tergiversarea negocierilor de formare a coaliției are un efect negativ asupra populației „Oamenii sunt îngrijorați. Așteptăm că guvernarea se va apuca de treabă, deoarece în ultimii ani batem pasul pe loc. Autoritățile locale speră că pe lângă proiectele noi, Guvernul nu va uita de reformele inițiate anterior și va analiza problemele care zădărniceau realizarea acestora”, a spus el.

Primarul Cimișliei, Dl Gheorghe Răileanu, consideră că „În condițiile în care țara are nevoie de stabilitate și un mediu social-economic benefic în care să putem rezolva problemele cetățenilor, noua guvernare trebuie să dea dovadă de maturitate politică. Oamenii sunt foarte decepționați față de lipsa de progrese în ceea ce privește lupta împotriva corupției, față de implicarea politicului în domenii unde nu ar trebui să se implice. Problema autorităților locale constă în corupția și presiunea politică, exercitată de liderii de partid din Centru. Vrem să demonstrăm că suntem dispuși să fim aliați fideli ai guvernării, dar cu condiția că în Centru nu vor fi oameni cu reputația pătată și suspectați de corupție.”

Primarul de Colibași, din Cahul, Ion Dolganiuc a menționat că, CALM este pregătit pentru a participa eficient în acest program de guvernare pentru implementarea reformelor. „Sperăm că cei de la guvernare vor auzi vocea noastră, vor fi mai deschiși și mai responsabili. Am ascultat ce spun cetățenii și am ajuns la concluzia că oamenii sunt foarte decepționați. Ei își doresc o guvernare pragmatică. Noi suntem gata să fim parteneri buni ai guvernării și suntem foarte interesați ca această guvernare să fie una bună”, a declarat Ion Dolganiuc.

Reprezentanții CALM au declarat că Republica Moldova nu are nicio șansă de a se dezvolta, fără a înfăptui o reformă profundă la nivel local. Actualmente nu există motive de tăgădnare a reformelor de descentralizare. Unicul pas vizibil după adoptarea Strategiei Naționale de Descentralizare este aprobarea Legii finanțelor publice locale, care va intra în vigoare din 1 ianuarie 2015, și care va da primărilor mai multă libertate la formarea și gestionarea bugetelor. Conducerea asociației de primari este îngrijorată că descentralizarea se va opri aici, fără să se aplice alte reforme.

Președintele Congresului Autorităților Locale, Dna Tatiana Badan, a spus că reprezentanții autorităților locale sunt gata să facă echipă comună cu reprezentanții noii puteri pentru a duce la capăt Reforma Descentralizării. Totodată, a promis că aleșii locali vor face presiune publică asupra politicianilor când vor simți că aceștia deviază de la angajamentele asumate în campanie.

Sursa:
Europa Liberă

“COMPETENȚELE ÎNCREDINȚATE COLECTIVITĂȚILOR LOCALE TREBUIE SĂ FIE ÎN MOD NORMAL DEPLINE ȘI ÎNTREGI. ELE NU POT FI PUSE ÎN CAUZĂ SAU LIMITATE DE CĂTRE O ALTĂ AUTORITATE CENTRALĂ SAU REGIONALĂ NUMAI ÎN CADRUL LEGII!”

(Carta Europeană
a Autonomiei Locale)

DECLARAȚIA CONRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

În legătură cu rezultatul alegerilor parlamentare din 30.11.2014, procesul de negociere în vederea formării coaliției de guvernare și stabilirea priorităților guvernamentale, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) declară următoarele:

- Alegerile parlamentare recente au demonstrat foarte clar necesitatea unor schimbări cardinale la nivel de abordări, atitudine și priorități din partea actualei clasei guvernamentale din Republica Moldova.** În acest sens, autoritățile publice locale, alături de comunitățile sale și întreaga societatea civilă, sunt în așteptarea unor acțiuni rapide și concrete în toate domeniile ale vieții sociale, pentru ca cetățenii din Republica Moldova să resimtă beneficiile reformelor respective. **Lipsa de voință politică, finalitate și tărăgănarea în implementarea reformelor din domeniul descentralizării, dezvoltării economice, sociale, a justiției, luptei cu corupția etc. - sunt inadmisibile și NU mai pot fi tolerate.**
- Constatăm că la nivel de priorități guvernamentale strategice, practic toate guvernele din Republica Mol-**

“ÎN CAZ DE ÎMPUTERNICIRE DE CĂTRE O AUTORITATE CENTRALĂ SAU REGIONALĂ, COLECTIVITĂȚILE LOCALE TREBUIE SĂ DISPUNĂ, PE CÂT POSIBIL, DE LIBERTATEA DE A ADAPTA ACȚIUNEA LOR LA CONDIȚIILE LOCALE!”

(Carta Europeană
a Autonomiei Locale)

dova, au comis aceiași greșală - au desconsiderat și au lăsat fără atenție corespunzătoare domeniul descentralizării, consolidării autonomiei locale și reformei administrației publice (centrale și locale). În acest domeniu existând restanțe nerealizări și restanțe mari la capitolul reforme implementate. Majoritatea reformelor fiind blocate sau purtând un caracter declarativ, steril și fără relevanță practică.

- Credem că a venit timpul ca întreaga clasă politică și toată societatea să realizeze că nici o reformă din domeniul economiei, justiției, luptei cu corupția, educație, social etc. NU pot avea succes și vor rămâne doar pe hârtie și la nivel de declarații,** în condițiile păstrării actualului sistem politic și de administrație publică extrem de centralizat, politizat, clientelar, depășit și inefectiv, dominat de anumite grupuri înguste de interese aflate în afara controlului real din partea societății.

- Suntem convinși că fără o reformă profundă și corespunzătoare a sistemului de administrație publică (centrală și locală), fără demolarea verticalei puterii, fără o administrație locală puternică și capabilă - fără o descentralizare reală politică, economică și administrativă, Republica Moldova NU are nici o șansă de a se moderniza, europeaniza și dezvolta.** Sperăm că experiența Republicii Moldova de circa 25 de reforme fără succes și finalitate, inclusiv blocarea reformelor în mai multe domenii vitale din ultimii ani, demonstrează aceasta suficient de explicit.

- Domeniul descentralizării și democrației locale, alături de cele ale justiției și luptei cu corupția, cu mari restanțe la capitolul implementarea reformelor, este în vizorul Consiliului Europei și altor parteneri de dezvoltare ai Republicii Moldova.** De progresul în acest domeniu depinde scoaterea Republicii Moldova de sub monitorizarea Consiliului Europei și volumul asistenței din partea donatorilor pentru continuarea reformelor.

- Actualmente NU există NICI UN motiv sau temei de a tărăgăna implementarea reformelor în domeniul descentralizării și consolidării autonomiei locale, precum și în alte domenii.** Toate direcțiile, obiectivele și acțiunile care urmează a fi întreprinse în domeniul dat de către viitoarea guvernare, fiind prevăzute expres în Strategia Națională de Descentralizare și planul său de acțiuni, capitolele respective din acordul de asociere la UE, agenda de asociere și Planul de acțiuni privind implementarea acordului de asociere, precum și în ultimele Recomandări ale Adunării Parlamentare și Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei din 2012 și 2013.

- Una din cauzele importante a progresului redus, blocajelor și restanțelor anterioare din domeniul descentralizării, reprezintă lipsa unei instituții la nivelul Guvernului cu suficientă autoritate și capacitate, responsabilă de coordonare a procesului de descentralizare și reformă a administrației publice.** De aceea, atragem atenție asupra necesității asigurării unui cadru instituțional la nivel de Guvern și Parlament, adecvat importanței și complexității deosebite a procesului de descentralizării. În calitate de prioritate guvernamentală de bază descentralizare și reforma administrației publice locale urmează a fi coordonate cel puțin la nivel de viceprim-ministru.

- Chemăm toți factorii decizionali la prudență maximă, responsabilitate și analiză profundă a tuturor consecințelor în problema reformei administrativ-teritoriale.** Este inadmisibil ca astfel de reforme complexe, sensibile și extrem de importante să fie făcute peste noapte și fără a fi discutate în modul corespunzător cu reprezentanții APL și societatea civilă.

- Chemăm toate forțele politice din Republica Moldova la unitate, responsabilitate și cooperare în jurul procesului de descentralizare și consolidare a autonomiei locale care vizează creșterea capacităților și îmbunătățirea vieții la nivel local.** Modernizarea și dezvoltarea țării, începe de la comunitățile noastre locale.

- Considerăm că acum ca niciodată, întregă societate civilă urmează să-și unifice eforturile** în vederea responsabilizării clasei politice actuale, monitorizării permanente a acțiunilor ei și reacționării prompte la orice semnal de abatere de la angajamentele asumate.

Prin urmare, în conformitate cu cele menționate mai sus, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) **CERE:**

- Recunoașterea și fixarea în acordul privind constituirea alianței de guvernare și viitorul Program de guvernare, a reformei administrației publice, descentralizării puterii în stat și consolidării autonomiei locale, în calitate de prioritate de bază și fundamentală pentru realizarea altor priorități.**
- Luarea ca bază și menționarea expresă la elaborare noului Program de guvernare a Acordului de asociere și Planului Național de Implementare a Acordului de Asociere** (aprobat prin HG nr. 808 din 07.10.2014), precum și altor documente naționale și internaționale relevante.
- Crearea unui cadru instituțional adecvat la nivel de Guvern și Parlament, în vederea asigurării implemen-**

tării corespunzătoare a reformelor din domeniul descentralizării. La nivel de Guvern aceasta ar urma să fie Viceprim ministru fără portofoliu, responsabil de reforma în domeniul descentralizării, dezvoltării regionale, consolidării autonomiei locale și reformei administrației publice. La nivel de Parlament - revitalizarea Comisiei speciale pentru descentralizare și consolidarea autonomiei locale.

- Depolitizarea instituției/funcției din cadrul Guvernului responsabile pentru reformele din domeniul descentralizării, consolidării autonomiei locale** prin includerea acestui domeniu în categoria celor care nu pot fi partajate politic. Pentru a elimina orice suspiciuni și neînțelegeri privind apartenența/partajarea politică a acestei instituții, în fruntea ei trebuie să fie numită o persoană neafiliată politic și care beneficiază de autoritate și încredere din partea autorităților publice locale și societății civile. În acest sens, numirea în funcția de conducere a instituției respective trebuie să se facă la propunerea Consiliului de administrare al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM fiind o organizație neafiliată politic, recunoscută pe plan național și internațional, din organele de conducere făcând parte reprezentanții tuturor partidelor parlamentare, iar consiliul CALM întrunește din oficiu și conform statutului - toți primarii de orașe și președinții asociațiilor raionale de primari). A se vedea listă membrii Consiliului CALM <http://calm.md/pageview.php?l=ro&idc=25>.

- Includerea pe agenda Parlamentului și adoptarea în regim de urgență (la una din primele ședințe) a proiectelor de legi restante adoptate în prima lectură și care vizează consolidarea reală a autonomiei locale din Republica Moldova (lista se anexează).**

- Instituirea unui dialog instituțional efectiv și real** între autoritățile centrale și CALM, în calitate de reprezentant al APL.

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), declară deschiderea, dorința și disponibilitatea sa de a coopera și se implica constructiv, alături de societatea civilă și de alți actori interesați, în procesul de descentralizare și consolidare a autonomiei locale, precum și în reformele din alte domenii.

În același timp, CALM anunță despre determinarea și asumarea responsabilității de a monitoriza în permanență procesul de implementare a reformelor din domeniul descentralizării și de NU tolera sub nicio formă abandonarea sau tărăgănarea lor.

Aprobată la ședința
Consiliului de administrare
a CALM din data de 18.12.2014

PROPUNERI CALM PENTRU PROGRAMUL GUVERNULUI PENTRU ANII 2014-2019

În conformitate cu Declarația CALM din 18.12.2014 și luând în considerație situația actuală din domeniul descentralizării și autonomiei locale, restanțele majore în implementarea reformelor, precum și propunerile anterioare care rămân actuale, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) vine cu următoarele propuneri concrete pentru viitoarea Coaliție Guvernamentală și viitorul Program de Guvernare:

I. Reforma administrației publice centrale și locale, consolidarea autonomiei locale, descentralizarea și dezvoltarea regională - trebuie să fie prevăzute/păstrate expres în calitate de una din prioritățile de bază ale viitoarei Coaliției guvernamentale și Programul de Guvernare. Mai mult ca atât, considerăm că această prioritate trebuie să fie pe primul loc printre prioritățile Coaliției de guvernare reieșind din ineficiența profundă a sistemului de administrație publică și calitatea extrem de scăzută a tuturor serviciilor publice prestate în prezent. Considerăm că fără un progres real în domeniul respectiv, atingerea performanțelor obiectivelor în alte domenii precum: integrare europeană, dezvoltare economică, lupta cu corupția, reforma judiciară, protecția socială, lupta cu sărăcia și creșterea bunăstării populației etc., va fi practic imposibilă. Republica Moldova are nevoie în regim de urgență de o schimbare fundamentală și de principiu atât a sistemului de administrare publică centrală, cât și a celui de dimensiune locală, în conformitate cu standardele și normele europene. De asemenea, considerăm că există o legătură indispensabilă și o tangență absolută dintre reforma administrației publice centrale și a celei locale. Realizarea lor separată este imposibilă.

II. Prevederea expresă în acordul de creare a coaliției și Programul de guvernare a Acordului de Asociere RM-UE, Agendei de asociere și a Planului de acțiuni privind implementarea Acordului de Asociere, în calitate de sursă și documente fundamentale la capitolul direcții de activitate și acțiuni concrete care urmează a fi transpuse în programul de guvernare și implementate obligatoriu.

III. Crearea unui cadru instituțional și funcțional corespunzător importanței strategice și complexității procesului de descentralizare și reformă a administrației publice. Acest obiectiv este unul de esență și rezultă din experiența negativă din ultimii ani, incapacitatea și restanțele acumulate la capitolul implementarea reformei. Un astfel de cadru instituțional trebuie să reprezinte instrumentul de bază și să asigure realizarea efectivă a obiectivului de reformare a administrației publice, descentralizării și consolidării autonomiei locale la toate nivelele de administrație publică. În lipsa unei structuri/instituții la nivelul Guvernului care să fie înzestrată cu suficientă autoritate, instrumente și resurse pentru a face față provocărilor și a promova descentralizarea și reformele necesare în raport cu alte autorități publice centrale, orice

efort în domeniul dat, cu siguranță va fi blocat, tergiversat și lipsit de succes. Experiența ultimilor ani și activitatea ineficientă a Cancelariei de Stat în acest sens, este relevantă. Iar păstrarea în continuare a situației actuale în care atribuțiile de coordonare a procesului de descentralizare revin Cancelariei în lipsa statutului de membru al guvernului pentru conducătorul ei, nu va fi benefică pentru avansarea procesului în domeniul dat.

În acest scop, considerăm necesar de a fi create structuri și instituții corespunzătoare în cadrul Parlamentului, Guvernului și ministerelor. În special, propunem următoarele alternative:

1. La nivel de Guvern:

- Instituirea unei funcții de viceprim-ministru, responsabil de coordonarea reformei administrației publice centrale și locale, descentralizare și dezvoltarea regională;
- Instituirea Ministerului Administrației publice și dezvoltării regionale, cu acordarea conducă-

torului instituției respective a funcției de viceprim-ministru;

2. La nivel de Parlament - reeditarea comisiei speciale pentru consolidarea autonomiei locale și descentralizare, responsabilă de perfecționarea cadrului legal din domeniul dat;

3. La nivel de Ministere și alte autorități publice centrale: crearea unor grupuri de lucru (comisii) pe problemele descentralizării.

IV. Depolitizarea instituției/funcției din cadrul Guvernului responsabile pentru reformele din domeniul descentralizării, consolidării autonomiei locale. Pentru a elimina orice neînțelegeri, suspiciuni și dezechilibre în cadrul procesului de negociere a viitoarei coaliției și programului de guvernare, se propune numirea în funcția de conducere a unei persoane neafiliate politic, respectată în cadrul APL în calitate de specialist și desemnată în baza deciziei Consiliului de administrare al CALM (CALM fiind o organizație neafiliată politic, din organele de conducere fac parte reprezentanții tuturor partidelor parlamentare, iar consiliul CALM întrunește din oficiu și conform statutului - toți primarii de orașe și președinții asociațiilor raionale de primari);

V. Implicarea reală și efectivă a autorităților publice locale în procesul decizional și de monitorizare național. Edificarea unui dialog direct, sistematic, instituționalizat, efectiv și real, între Guvern și APL prin intermediul structurilor sale asociative în rezultatul căruia niciun act care vizează APL să nu poate fi adoptat fără consultarea sau avizul prealabil al CALM. APL, prin intermediul

CALM, trebuie să devină parteneri ai dialogului social și să fie implicate plenar în procesul de elaborare a deciziilor din stat. Lipsa unei astfel de abordări și dialog, pe de o parte, distorsionează activitatea și mesajele Guvernului în teritoriul după principiul telefonului stricat, creând o stare și percepție negativă față de autoritățile centrale. Pe de altă parte, inexistența unui format permanent și efectiv de consultări cu APL în cadrul procesului decizional conduce la apariția unor acte normative și legislative contrare principiilor autonomiei locale și descentralizării.

Astfel, în calitate de acțiuni prioritare se propun:

- Introducerea reprezentanților CALM/APL în structurile consultative (de dialog) și de supraveghere privind implementarea acordului de asociere RM-UE (Forumul comun de dialog cu societatea civilă);
- Introducerea expresă în cadrul legal a obligativității consultării Congresului Autorităților Publice Locale din Moldova (CALM) în toate problemele ce vizează APL prin modificarea corespunzătoare a Legii privind administrația publică locală, Legii privind actele legislative, Legii cu privire la actele normative;
- Prevederea dreptului reprezentanților CALM de a participa la ședințele Guvernului cu drept de vot consultativ, prin modificarea Legii Guvernului, Legii privind APL și altor acte normative și legislative
- Acordarea dreptului APL/CALM la inițiativă legislativă și dreptului de a sesiza Curtea Constituțională în problemele ce vizează drepturile și interesele legitime ale APL și colectivităților locale pe care le reprezintă;
- Elaborarea legii „ghilotinei” prin care se declară nulitatea tu-

PROPUNERI CALM PENTRU PROGRAMUL GUVERNULUI PENTRU ANII 2014-2019

turor actelor normative care contravin principiilor constituționale ale autonomiei locale, Legii descentralizării administrative, Legii privind administrație publică, Legii privind Strategia Națională de Descentralizare. Precum și care sunt adoptate cu încălcarea principiului consultării obligatorii a autorităților locale.

VI. Adoptarea în varianta finală și în regim de urgență

a următoarelor proiecte de legi importante adoptate în primă lectură, promise de mult timp și așteptate de către APL:

- Proiectul legii nr. 2474 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul funciar — art.71, 83; Legea cu privire la Curtea Constituțională (CC) — art.25; ș.a.)— prin care se acordă dreptul consiliilor locale de a contesta la CC actele Guvernului și Parlamentului care îi vizează, precum și care acordă dreptul APL de a schimba destinația terenurilor agricole. Este

o lege fundamentală și de schimbare a conceptului privind rolul APL. Aceasta ar asigura egalitatea reală între APL și administrația centrală prin posibilitate de a contesta actele celei din urmă și prin faptul că ar crește rolul APL în atragerea investițiilor la nivel local și ar conduce la dezvoltarea localităților prin simplificarea procedurii de schimbare a destinației terenurilor.

- Proiectul legii achizițiilor publice, Nr. 131, care prevede majorarea pragurilor de achiziții și simplificarea procedurilor, ca să asigure debirocratizarea excesivă a procedurilor de achiziții publice.

- Proiectul legii privind modificarea și completarea Legii apelor Nr. 272 din 23.12.2011 (art.2, 4'1, 4'2, ș.a.) înregistrat cu Nr. 274. Proiectul de lege odată adoptat urma să soluționeze problema apartenenței obiectivelor acvatice. În prezent sunt mari probleme le-

gate de administrarea obiectivelor acvatice și a veniturilor care trebuie să vina la bugetele locale.

- Proiectul legii nr. 275 privind modificarea și completarea unor acte legislative (Legea privind administrația publică locală — art.29; Legea privind finanțele publice locale — art.5; ș.a.) — care să asigure posibilitatea APL de a întocmi procese verbale și să aplice amenzi, inclusiv în domeniul salubrității.

- Proiectul legii nr. 184 privind modificarea și completarea Legii Nr. 156 din 14.08.1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat (art.46). Acest proiect ține de asigurarea garanțiilor sociale pentru persoanele cu funcții de demnitate publică și care în prezent creează confuzii.

- Proiectul legii nr. 84 privind modificarea și completarea unor acte legislative (Legea cu privire

la funcția publică și statutul funcționarului public — art.67; Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar — art.8; ș.a.) — care elimină dreptul neconstituțional al Cancelariei de Stat de a aviza statele de personal al APL. Un proiect de lege care corelează legile respective cu principiile autonomiei locale.

VII. Continuarea implementării reformei finanțelor publice locale, etapei nr. II - consolidarea bazei fiscale.

Implementarea noului sistem de finanțe publice începând cu anul 2015 pentru toate APL din republica Moldova constituie doar prima etapă a unei reforme mai ample, prevăzute de Strategia Națională de Descentralizare. Însă, în continuarea este extrem de importantă continuarea acestei reforme și implementarea

etapei următoare, care vizează creșterea numărului de surse de finanțare și consolidarea bazei fiscale ale APL. În caz contrar, efectele reformei vor fi limitate și întreg proces de descentralizare va fi blocat. În prezent procesul este blocat ceea ce pune în pericol continuitatea reformei finanțelor locale și implementarea strategiei descentralizării.

VIII. Revizuirea sistemului actual de repartizare a fondurilor publice destinate pentru finanțarea proiectelor investiționale prin stabilirea unor reguli clare, creșterea transparenței și implicare în organele de supraveghere a tuturor fondurilor respective a reprezentanților APL și societății civile, pe criterii de paritate.

Sistemul actual de repartizare a fondurilor publice naționale pentru investiții este netransparent, incorect, nejust și extrem de dăunător. Acest sistem stă la baza fenomenului corupției politice, larg răspândite în Republica Moldova. Fapt bine cunoscut de către toți actorii interni și partenerii de dezvoltare a Republicii Moldova. De aceea, actualmente este extrem de necesare de a revizui modul de funcționare a fondurilor respective și de a introduce schimbările necesare pentru a asigura transparența, corectitudine și participarea APL și societății civile în supravegherea acestor lor. În special ne referim la următoarele fonduri:

- Anexa nr. 4 la lege bugetului de stat

- Fondul ecologic

- Fondul de eficiență energetică

"COLECTIVITĂȚILE LOCALE TREBUIE SĂ FIE CONSULTATE, PE CÂT POSIBIL, ÎN TIMP UTIL ȘI DE O MANIERĂ APROPRIATĂ ÎN CURSUL PROCESULUI DE PLANIFICARE ȘI DE LUARE A DECIZIEI PENTRU TOATE CHESTIUNILE CARE LE PRIVESC DIRECT!"

(Carta Europeană
a Autonomiei Locale)

-Fondul rutier
-Fondul de dezvoltare regională

IX. Divizarea clară a etapelor și stabilirea priorităților pe termen scurt, mediu și lung în cadrul procesului de reformă și descentralizare. În acest sens, este extrem de important ca la prima etapă (pe termen scurt) să fie elaborate și implementate un set de măsuri orientate spre consolidarea autonomiei locale și a capacităților autorităților locale, precum și pentru ca autoritățile publice locale și populația să vadă și simtă anumite îmbunătățiri a situației existente drept rezultat a acțiunilor Guvernului în domeniul descentralizării. Astfel fiind creat un fond pozitiv și terenul pentru continuarea descentralizării și reformei administrației publice locale. În acest sens, este necesar de a fi elaborate o serie de pachete de acte normative și legislative pe domenii, care să permită, la această etapă, cel puțin descătușarea APL, creșterea surselor de venituri, creșterea autorității APL și lărgirea capacităților lor în exercitarea competențelor sale legale.

Focusarea doar pe priorități și obiective pe termen lung (de ex. elaborarea și aprobarea de strategii) risca să provoace apatia și reticenta în societatea față de descentralizare și obiectivele sale.

Astfel, printre unele din măsuri care trebuie și pot fi realizate în regim de urgență pot fi menționate:

a) În domeniul consolidării autonomiei organizaționale și funcționale: eliminarea contradicțiilor legale și interdicțiilor APL de a stabili în mod autonom organigrama și statele de personal, prin oferirea dreptului de a decide de sine stătător numărul și statele de personal necesare, în dependență de particularitățile și necesitățile localității respective.

O soluție în acest sens, ar fi stabilirea cu titlu de recomandare a unei cote din bugetul local care să fie destinată cheltuielilor de personal.

b) În domeniul consolidării autonomiei financiare:

- schimbarea sistemului de defalcare a impozitului pe venit a persoanelor fizice conform vizei de reședințe, revizuirea sistemului de taxe locale;
- oferirea dreptului APL de a introduce taxe locale noi în dependență de specificul localității;
- delimitarea clară în cadrul

nou sistem de finanțe publice locale etc.

c) În domeniul consolidării statutului alesului și funcționarilor locali:

- revizuirea condițiilor de salarizare, acordare de concedii, pensionare și alte măsuri de protecție socială pentru primari în vederea asigurării unui statut social corespunzător unei autorități publice locale;
- revizuirea statutului actual al funcționarilor din cadrul APL în vederea delimitării lor de funcționarii din cadrul autorității-

vern prin care să fie transferate în proprietatea unităților administrative-teritoriale obiectivele acvatice și resursele naturale de pe teritoriul lor, în conformitate cu prevederile Codului Apelor și altor acte legislative, astfel fiind create surse de venit suplimentar și sigur pentru bugetele locale;

- revizuirea modalității de a stabili prețul normativ asupra terenurilor, inclusiv a modului de stabilire a coeficientului pentru privatizarea terenurilor aferente, în vederea oferirii dreptului

- elaborarea și aprobarea unui program de susținere a procesului de elaborare a planurilor strategice de dezvoltare social-economică și a planurilor urbanistice ale tuturor localităților în vederea facilitării accesului APL la fondurile europene importante destinate dezvoltării infrastructurii locale.

e) În domeniul descentralizării și eficientizării sistemului de achiziții publice cu participarea APL

Deși de mai mulți ani se vorbește și se semnalează un șir de probleme importante și evidente din domeniul achizițiilor publice, care este unul foarte centralizat și birocratizat în raport cu autoritățile locale, constatăm că carul așa și nu se mișcă din loc. Ba mai mult ca atât, există semnale de ultima ora că în loc ca sistemul să se perfecționeze, el din contra se centralizează și birocratizează și mai mult. În acest sens se cer acțiuni urgente întru depășirea următoarelor probleme:

- valoarea mică a bunurilor și lucrărilor care pot fi procurate conform procedurilor mai simplificate. În rezultat, efortul, timpul, resursele cheltuite pentru organizarea unor proceduri de achiziții depășesc deseori valoarea beneficiilor urmărite.
- situația actuală stimulează ironsirea de mijloace publice, achitarea unor prețuri exagerate pentru bunuri, lucrări și servicii achiziționate, precum și împiedică stimularea participării agenților economici locali, care de regulă oferă prețuri mult mai convenabile.

f) În domeniul stimulării dezvoltării regionale și consolidării teritoriale: discutarea statului raioanelor și dezvoltarea corespunzătoare a conceptului de municipii/orașelor în calitate de poli de creștere. Examinarea posibilității de a acorda statutul de

transferurilor a resurselor pentru competențe delegate și a celor cu destinație generală;

- introducerea obligativității de a recupera integral și necondiționat prejudiciile cauzate APL prin modificările cadrului normativ pe parcursul anului care au dus la micșorarea veniturilor APL;
- elaborarea și aplicarea mecanismului de consultare obligatorii și prealabile a APL în procesul elaborării bugetului național, politicilor fiscale și altor documente din domeniul finanțelor publice care se referă la APL, inițierea procesului de elaborare și adoptare a unui

lor publice centrale, stabilirii unor reguli speciale și acordării competențelor depline APL de a influența procesul de angajare, promovare, stimulare și concediere a funcționarilor locali.

f) În domeniul consolidării autonomiei locale patrimoniale:

- adoptarea legii privind proprietatea unităților administrative-teritoriale, prin care să fie reglementat detaliat regimul juridic al patrimoniului local, modul și procedura de delimitare a bunurilor domeniului public și privat local, registrul patrimoniului UAT, etc.;
- adoptarea unei Hotărâri de Gu-

APL de a stabili prețul în dependență de prețul de piață din regiunea respectivă, interesul de a atrage investitori sau de a acumula surse la bugetul local;

- elaborarea și adoptarea legii privind cooperarea inter-municipală, care să ofere posibilitatea prestării serviciilor publice în comun de către mai multe primării;
- revizuirea cadrului legal din domeniul cadastrului imobiliar în vederea creșterii accesului APL la informația cadastrală și reducerii costurilor și plăților APL pentru înregistrare patrimoniului local și alte operațiuni cadastrale;

PROPUNERI CALM PENTRU PROGRAMUL GUVERNULUI PENTRU ANII 2014-2019

municipii orașelor Ungheni, Orhei, Cahul, Soroca, Edineț, Hâncești și altor orașe după caz cu adoptarea unui cadru legal adecvat.

X. Este necesar de a porni procesul de descentralizare în fiecare sector aparte, în baza evaluării și analizei a fiecărui serviciu prestat de către autoritățile centrale și subdiviziunile sale desconcentrate. În acest sens, este necesar de a purcede la elaborarea evaluărilor și strategiilor sectoriale de descentralizare.

XI. Este absolut esențială asigurarea implicării și tangenței cât mai mari ai autoritățile publice locale de nivelul I și II în cadrul procesului de dezvoltarea regională. În aceasta ordinea de idei este absolut necesar de a reconsidera principiile și sistemul actual decizional, de a implica mai larg în acest proces în primul rând autoritățile publice locale de nivelul I (inclusiv în administrarea Fondului Regional) și de a crea condițiile necesare pentru stimularea optimizării administrativ-teritorială, care vor permite ajustarea structurilor APL-urilor cu structurile regionale, inclusiv prin stimularea diferitor forme de cooperare inter-municipală și inter-raională.

XII. Este necesar o abordare integrată a problematicei descentralizării și consolidării autonomiei locale în cadrul majorității componentelor programului de guvernare. În acest sens, luând în considerare că descentralizarea, consolidarea autonomiei locale și reforma administrației publice se

refera la toate sferele societății, acest element urează a fi reflectat într-o formă sau alta în cadrul tuturor componentelor programului de guvernare. Acesta rezultă și din rolul sporit pe care trebuie să-l joace APL în cadrul proceselor de reformare și revigorare a tuturor sectoarelor a vieții sociale și economice. Precum și din rolul care

este asigurat în astfel de cazuri pentru APL-uri în țările Uniunii Europene, principalul partener strategic al Republicii Moldova în vederea aderării la Comunitatea Europeană.

Prin urmare, alături de reflectarea problematicei reformei administrației publice, descentralizării și consolidării autonomiei locale în

mod special în cadrul unui capitol separat din program, considerăm oportună și necesară, includerea și reflectare perspectivei locale și a anumitor aspecte ale descentralizării și autonomiei locale în cadrul ale noului program de Guvern a următoarelor componente și formulări:

1) Promovarea stabilirii me-

diului de afaceri și climatului investițional la nivel local favorabile dezvoltării economice locale (la capitol Politici economice și financiare);

2) Consolidarea capacităților administrațiilor publice locale în atragerea de fonduri de la instituții naționale și internaționale, publice și private pentru dezvoltarea locală (la capitol Politici economice și financiare);

4) Stabilirea unui dialog viabil, consultări permanente și relații de lucru dintre toate ministerele și agențiile de stat cu autoritățile publice locale conform apelului Comitetului Regiunilor al UE (la capitol Administrație responsabilă și eficientă);

5) Una din direcțiile principale de reformare serviciilor publice și de îmbunătățire a calității serviciilor va fi considerată descentralizarea prestării serviciilor la nivel local (la capitol Administrație responsabilă și eficientă, a. Reforma administrației publice centrale, Modernizarea serviciilor publice);

6) asigurarea legăturii strânse dintre dezvoltarea regională și administrațiile publice locale din toate nivele ca unica cale de asigurare a durabilității dezvoltării regionale;

7) consolidarea rolului autorităților publice locale în procesul de integrarea europeană și ajustarea

la standardele internaționale prin participarea lor la implementarea acordului de asociere dintre RM și UE, la pregătirea programelor de asistență din partea UE și la structurile de politica europeană în domeniul APL conform adresării Comitetului Regiunilor al UE

XIII. O direcție deosebit de importantă creșterea și asigurarea unei susțineri masive din partea APL și a populației în favoarea procesului de reformă a administrației publice, descentralizare și consolidării autonomiei locale. În acest sens, printre acțiunile prioritare se impun: desfășurarea unui campania largi și sistematice de informare publică, dezbateri publice a diferitor aspecte ale descentralizării și autonomiei locale, implicarea pe larg a tuturor mass-media în reflectarea problematicei descentralizării și autonomiei locale, care trebuie să devină un subiect de interes și discuție publică permanent pe agenda publică. Numai în acest fel fi creat un mediu corespunzător și va crește susținerea cercurilor largi de populație în favoarea acestui proces. Un astfel de sprijin fiind esențial pentru succesul reformei și lipsind cu desăvârșire în perioada anterioară.

În cadrul emisiunii, difuzată de Radio Moldova, s-a discutat despre aspectele descentralizării și a reformelor inițiate în acest context. Invitații - Viorel Furdui, director executiv CALM, Ion Beschieru, expert CALM, dar și primarii care s-au expus asupra a mai multor probleme în procesul de descentralizare.

Viorel Furdui: În ultimii 20 de ani în țara noastră au fost implementate reforme în toate domeniile de activitate, preponderent în sectorul politic și socio-economic. Din păcate, efectele acestor reforme nu sunt vizibile. Multe legi au rămas la nivel de declarație și de bune intenții. Asta pentru că în RM predomină un sistem administrativ, politic și economic extreme de centralizat. Încă din trecutul sovietic, am păstrat un sistem unde majoritatea resurselor, capacităților, competențelor sunt concentrate la nivel central. O țară nu mai poate fi guvernată în acest mod, întrucât s-au modificat radical relațiile economice și sociale. În țările europene puterea în stat este descentralizată, poate și de aceea localitățile, satele și comunele au atins un nivel înalt de dezvoltare. Autoritățile locale din statele respective au mai multă putere de decizie la nivel comunitar. A sosit timpul ca guvernarea noastră să înțeleagă că problemele locale nu pot fi rezolvate din cabinetele ministeriale. Esența procesului de descentralizare este de a transfera, de a transmite cât mai multe posibilități, competențe și resurse celor care se află mai aproape de cetățeni, adică autorităților publice locale. Noi, autoritățile locale, ne-am dori ca descentralizarea puterii în stat să devină o prioritate guvernamentală. Avem nevoie de reforme eficiente, care să îmbunătățească condițiile de viață în localitățile din țară. A venit timpul schimbărilor. Ne-am săturat de promisiuni mărețe.

Ion Beschieru: Implementarea reformelor din sectorul local este indispensabilă întrucât reprezintă interfața prin care cetățenii interacționează cu puterea publică. Cetățenii au foarte multe așteptări de la primari. Autoritățile locale au rolul dominant de a presta servicii. Deci, noi dorim prin aceste reforme, cum ar fi de exemplu cea inițiată în domeniul Finanțelor Publice Locale, să abilităm autoritățile locale cu aceste instrumente și posibilități ca ei să poată oferi serviciile publice necesare cetățenilor, pentru că, de fapt, autoritățile locale sunt în aceeași luntre cu autoritățile centrale și de multe ori imaginea per ansamblu față de guvernare se formează și prin modul în care autoritățile locale sunt capabile să rezolve problemele stringente ale cetățenilor. Faptul că autoritățile locale vor deveni mai puternice, vor fi capabile să furnizeze mai multe ser-

vicii este în beneficiul comun al tuturor, inclusiv al puterii de la centru și acest lucru ar trebui să se înțeleagă, pentru că descentralizarea și întărirea autorităților locale este un lucru ce s-a produs în toate țările europene. Consiliul Europei prin organizațiile sale a promovat și monitorizează acest aspect, întrucât se știe că RM este în continuare monitorizată la diferite capitole, inclusiv la capitolul cum își îndeplinește guvernarea obligațiile sale de a promova o descentralizare și o autonomie locală reală.

Ion Beschieru: „PE PARCURSUL ULTIMELOR GUVERNĂRI DESCENTRALIZAREA A FOST ÎNTR-O FORMĂ SAU ALTA MENȚIONATĂ CA PRIORITATE. ÎNSĂ, SPRE DEOSEBIRE DE ALTE DOMENII, EA NU A AVUT ACOPERIRE INSTITUȚIONALĂ.”

Viorel Furdui: Nu știu de ce autoritățile centrale din RM sunt în căutarea unei soluții magice. Primul pas în dezvoltarea localităților noastre este reforma descentralizării, înțelegă corect și pusă în practică. Suntem obligați față de oamenii simpli ca să prioritizăm necesitățile și cerințele lor. Și Constituția RM prevede că baza oricărei puteri o constituie poporul, voința poporului, dar cine e cel mai aproape de popor, nu oare autoritățile publice locale? Tot primarii sunt cei care beneficiază de cea mai mare încredere în societate, aspect demonstrat și de numeroase rapoarte sociologice, dar și sondaje. Nu ar trebui să confundăm Reforma Administrativ Teritorială, care are un caracter predominant economic și strategia de descentralizare, care presupune mai multă putere de decizie la nivel local, dar și democratizarea societății. Reforma Administra-

tiv Teritorială nu este un element obligatoriu și necesar în procesul descentralizării.

Ion Beschieru: În țările europene aceste resetări sau aceste reforme teritoriale au atins un echilibru foarte important, și anume un echilibru dintre eficiență și democrație. Pentru că s-a ajuns la concluzia că de fapt această recroire a reorganizării teritoriale până la urmă afectează această relație între cetățean și putere, pentru că odată ce se măresc, spre exemplu, aceste teritorii a bonităților administrative teritoriale, legătura oarecum se îndepărtează. Pot fi găsite anumite soluții, desigur că odată și cu tehnologizarea care permite o interacțiune și prin internet, se pot găsi anumite soluții, dar este o ecuație în care aceste două variabile: eficiența, care în acest secol al nostru este tot timpul pusă pe prim plan, și democrația, care nu poate fi neglijată deoarece multe valori ar avea de suferit. O reformă de acest gen trebuie să fie implementată cu maximă precauție. Mai mult ca atât, există și anumite posibilități de alternativă, cum ar fi anumite cooperări voluntare între primării care ar putea să furnizeze în comun servicii publice, să fie eficiente, dar nu neapărat din punct de vedere administrativ să fie comasate.

Viorel Furdui: În RM reforma de descentralizare se mișcă cu pași de melc, dar este foarte important că au fost întreprinse anumite acțiuni. În primul rând s-a adoptat strategia de descentralizare în 2012. Recent a fost semnat și ratificat planul de acțiuni care va intra în vigoare după semnarea Acordului de Asociere dintre RM și UE. La acest document mai este atașat un plan de acțiuni care prevede o sumedenie de acțiuni concrete, care trebuie să fie realizate în domeniul descentralizării, inclusiv a descentralizării financiare. Din păcate, întregul proces s-a blocat. Multe reforme sunt începute, însă nu sunt duse până la capăt, ceea ce ne împiedică să vedem eficiența sau ineficiența lor. La începutul anului 2015 a fost dat startul implementării primei etape a sistemului nou de finanțe publice locale. Acest proces trebuie dus până la capăt, cel puțin pentru a observa dacă funcționează și dacă autoritățile locale vor face față noilor cerințe și atribuții. După această primă etapă urmează altele ce prevăd consolidarea bazei fiscale. Ar trebui să creăm o bază legislativă foarte clară și să oferim posibilitatea ca 2-3 primării să se unească împreună și să presteze servicii eficiente și de calitate. Ar fi util dacă unele primării, care nu au resursele necesare, să poată delega anumite servicii de la alte primării mai mari, spre exemplu de la primăriile orașenești. Împuternicirile pe care le cerem de la Guvern vizează în mare parte sectorul local. Descentralizarea asigură eficiențizarea serviciilor de care trebuie să beneficieze cetățeanul. În prezent, primarii din localitățile țării nu au resurse, posibilități, instrumente

prin care să-și dezvolte regiunile. Este foarte important ca viitoarea Guvernare să ofere aceste pârghii edililor.

Viorel FURDUI: „ÎN REPUBLICA MOLDOVA, REFORMA DE DESCENTRALIZARE SE MIȘCĂ CU PAȘI DE MELC, DAR ESTE FOARTE IMPORTANT CĂ AU FOST ÎNTR-PRINSE ANUMITE ACȚIUNI!”

Ion Beschieru: Reforma administrativ-teritorială nu este un tabu în sine. Deci, ea până la urmă poate fi un rău necesar, dar trebuie făcut cu maximă precauție. În al doilea rând, reorganizarea teritorială poate privi atât nivelul întâi, cât și nivelul doi, și atunci reorganizarea unităților teritoriale de nivelul doi ale raioanelor poate fi chiar oportună la un anumit timp. Și în al treilea rând, este totuși o legătură între impactul noului sistem de finanțe publice locale și necesitatea de a face reforma teritorială, pentru că după un anumit timp primăriile care nu vor avea suficiente resurse ar putea să fie interesate ele însele ca să se comaseze ca să aibă resurse mai multe. Propunerea noastră referitor la acoperire instituțională a acestui domeniu vine din analiza experienței care a existat chiar în ultimii 5 ani. Pe parcursul ultimelor guvernări descentralizarea a fost într-o formă sau alta menționată ca prioritate. Însă, spre deosebire de alte domenii, ea nu a avut acoperire instituțională, adică nu a existat o instituție la nivel de Guvern care să fie responsabilă pentru implementarea reformelor în acest domeniu, iar instituțiile care într-o anumită măsură, tangențial, răspundeau de acest domeniu n-au avut autoritate suficientă. Reforma în domeniul descentralizării, este una complexă și foarte importantă pentru că vizează și domeniul social, cultural, al finanțelor locale. De aceea este absolut logic ca la nivel de Guvern să existe o instituție, o funcție, o poziție care să poată coordona efectiv acest proces. Și, respectiv, în opinia noastră ar trebui instituit un vice-prim-ministru care să aibă autoritatea necesară ca să miște lucrul în acest domeniu. Considerăm că ar trebui să fie responsabil de reforma administrației publice în general, pentru că noi trebuie să reformăm și administrația publică centrală alături de cea locală. Plus la aceasta, aici se adaugă dezvoltarea regională întrucât cuprinde în sine și dezvoltarea locală, într-o anumită măsură.

Dezvoltarea regională este, la fel, un domeniu destul de vast și important, pentru că de aici vin acele proiecte de dezvoltare, fonduri, diverse proiecte în domeniul aprovizionării cu apă, a infrastructurii rutiere, etc. Fără o astfel de acoperire instituțională noi, iarăși, o să transformăm prevederea aceasta, prioritatea aceasta guvernamentală doar într-un lucru declarativ, ceea ce iarăși o să diminueze, o să afecteze imaginea chiar și a Guvernului, pentru că nu o să existe capacitate de a face în realitate reforme, de a promova aceste reforme, care n-o să ajungă la cei cărora le sunt destinate.

Viorel Furdui: Considerăm că o poziție de vice-premier, care s-ar ocupa de problemele legate de administrația publică locală ar oferi mai multe șanse ca reformele din domeniu să fie implementate. Multe proiecte bune, pregătite și cu suportul partenerilor internaționali, nu ajung să fie adoptate, fiindcă nu există această voință politică și nu există o persoană care să urmărească și să promoveze aceste proiecte. Suntem convinși că propunerea inițiată poate aduce beneficii reale. Noi am venit cu o idee ca această poziție să fie inclusă în funcțiile depolizate și să fie înaintată de către reprezentanții administrației publice locale.

Gheorghe Răileanu, primar de Cimișlia: În primul rând, avem pilde foarte bune pe care ni le dau alte țări, precum Polonia, Cehia, Slovacia, România, țări care au mers tot de la regimuri supracentralizate la democrații descentralizate. Și noi ne-am convins pe parcursul, cel puțin a ultimilor zece ani, că aceste țări, unde s-au făcut reforme autentice, au avut și rezultate foarte bune. Statele respective au un ritm de dezvoltare vizibil, au depășit cu brio criza mondială din 2008. Eu cred că rezultatele înscrise se datorează în mare parte strategiei descentralizării. Ne bucurăm că legea finanțelor publice locale a intrat în vigoare în toate localitățile țării. Pentru noi, primarii este foarte important să știm că avem niște formule foarte clare de finanțare. Suntem conștienți că dacă vom gestiona corect resursele financiare, vom avea rezultatele la care aspirăm. Aceasta este extraordinar. Cred că va fi un an foarte bun, va fi un an de cotitură în istoria noastră.

Constantin Cojocaru, primar de Edineț: Orașul Edineț nu întâmpină dificultăți financiare majore întrucât avem peste 1500 de agenți economici. Dacă legea finanțelor publice locale va da roade sperăm ca anul acesta vom reuși să investim în infrastructura publică, ceea ce nu am făcut până acum. Din cauza că bugetul de stat încă nu a fost adoptat, iar transferurile nu au fost efectuate, întâmpinăm mai multe dificultăți. Pe luna ianuarie, salariile angajaților de la grădinițe au fost acoperite de bugetul local, care mai poate face față cerințelor doar pentru următoarele 3 săptămâni.

Viorel FURDUI: „NIMENI NU SE PREOCUPĂ SERIOS DE OPINIA PRIMARILOR!”

Europa Liberă: *Dar suntem totuși în 2015, un an electoral, vor fi alegeri locale, marea bătălie se va da în câteva luni. În ce măsură au început să fie curțați primarii din sate și orașe, de politicienii de la centru?*

Viorel FURDUI: *„ÎN MEDIUL PRIMARILOR SE VORBEȘTE CĂ EI SUNT INTERESANȚI PENTRU LIDERII DE PARTIDE, LIDERII POLITICI NUMAI PÂNĂ LA ALEGERI, DUPĂ ACEASTA, DIN PĂCATE, OPINIA LOR MAI PUȚIN CONTEAZĂ!”*

Cum s-au văzut din teritoriu negocierile post-electorale prelungite? Îți deranjează pe primarii din țară lipsa unui buget de stat și în ce măsură au început curtările de la centru, ținând cont de faptul că în câteva luni țara intră în campania electorală pentru alegerile locale? Răspunsuri la aceste întrebări aflăm peste câteva minute într-un interviu cu directorul executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova, Viorel Furdui.

Viorel Furdui: „Primarii, sau autoritățile locale sunt pe prima linie în fața cetățenilor. Din cauza faptului că foarte mult timp nu s-a ajuns la formarea guvernului, ei sunt în continuare nevoiți să explice oamenilor de ce cei pe care ei i-au promovat, găsesc atât de greu limbaj comun. Cu siguranță, acest lucru a afectat atât populația, cât și autoritățile publice locale, punându-i într-o situație destul de dificilă, mai ales că este un an electoral pentru autoritățile locale.”

Europa Liberă: *Domnule Furdui, am o curiozitate. De obicei, în campanie electorală, primarii sunt cei care aduc din greu voturi partidelor din care fac parte. În ce măsură după, atunci când se negociază funcții de miniștri, de exemplu, se negociază anumite strategii, se ia în calcul și părerea primarilor?*

Viorel Furdui: „În mediul primarilor se vorbește că ei sunt interesanți pentru liderii de partide, liderii politici numai până la alegeri, după aceasta, din păcate, opinia lor mai puțin contează. Deși, din câte cunoaștem, formal parcă au existat anumite consultări, dar de fapt, nimeni nu s-a interesat în mod serios de opinia celor care, de fapt, au mestecat, într-un anumit sens, glodul cel mai mult și au adus voturile tuturor partidelor. Nimeni nu s-a interesat de opinia autorităților publice locale în toată această discuție, și respectiv, vreau să vă spun că foarte mulți primari, în prezent sunt destul de dezamăgiți de astfel de comportament.”

Viorel Furdui: „Ceea ce s-a întâmplat cu formarea guvernului și această perioadă destul de îndelungată, sigur că i-a pus în dificultate pe primari, chiar din perspectiva alegerilor locale. Ei sunt cei care în primul rând contează pentru locuitorii comunităților locale. Pe de altă parte, cu siguranță a început acest proces de recrutare, dacă el poate fi așa numit, recrutare de primari, de reprezentanți ai autorităților publice locale care au o mai mare greutate în cadrul comunităților locale. Vreau să menționez că în cadrul acestui proces de recrutare, deseori se folosesc unele mijloace nepermise. Deja avem niște semne când primarii sunt pur și simplu puși sub presiune administrativă, politică, se inițiază niște controale inopinate, deci se fac presiuni pe diferite căi ca anumiți primari să aibă un anumit comportament, să accepte anumite condiții, ori o schimbare de partid. Este un sistem pus la punct în Republica Moldova deja de mulți ani, care se datorează în opinia noastră, anume lipsei unei democrații locale, lipsei unei descentralizări reale și datorită unui sistem de relații, unui sistem de finanțe publice excesiv de centralizat, atunci când pârgurile, majoritatea, se află în mâinile unor grupuri politice. Si spun pârgii financiare, dar și administrative și cele de control, care, din păcate, deseori sunt folosite nu în beneficiul sau spre îmbunătățirea sistemului de administrație, condițiilor de lucru pentru autoritățile locale, dar anume pentru a face presiuni și pentru a-i determina la un anumit comportament.”

Europa Liberă: *Domnule Furdui, din câte știu, de la 1 ianuarie se realizează noua formula de finanțare a primăriilor și este pusă în aplicare și strategia de descentralizare. Va influența cumva acest lucru traseismul impus de care vorbiți?*

Viorel Furdui: „Într-adevăr, în sfârșit, după o insistență și a autorităților locale și a partenerilor Republicii Moldova, începând cu 1 ianuarie 2015 se implementează prima etapă a noului sistem de finanțe publice locale. Acesta este doar un prim pas, un pas important, dar de departe suficient pentru ca să schimbe cardinal relațiile care au existat până în prezent. În Republica Moldova rămân încă o sumedenie de aspecte legate de funcționarea administrației publice locale, care încă nu au fost soluționate. De exemplu, este problema modului cum se repartizează fondurile publice. Există un mare grad de netransparență și de subiectivism, și abordări pe criterii politice. Sunt o sumedenie de contradicții legale care împiedică administrația publică locală să ia decizii corecte și care sunt folosite de organele de control anume pentru a face presiuni asupra autorităților locale. S-a târăgănat foarte mult implementarea strategiei descentralizării. Conform datelor noastre, la 80 de procente nu a fost implementată și însăși modificările acestea la legea finanțele locale abia constituie primul pas, mai real și mai concret în ceea ce privește implementarea procesului de descentralizare. Timp încă nu a fost suficient pentru ca, într-adevăr, să vorbim despre niște schimbări cardinale, care ar duce la schimbarea fundamentală a relațiilor în domeniul administrației publice locale cu cele centrale.”

Europa Liberă: *Domnule Furdui, rămânem tot la finanțe, dar revenim la negocierile politice, prelungirea acestora au făcut posibilă neadoptarea bugetului pentru 2015. Ce riscuri implică pentru primăriile din țară această întârziere?*

Viorel Furdui: „Dacă ne referim la funcționalitatea autorităților locale, neadoptarea bugetului pentru anul 2015 a afectat poate mai puțin autoritățile locale, deoarece s-a reușit adoptarea unor măsuri care să permită totuși autorităților publice locale să activeze chiar în condițiile în care bugetul pentru 2015 nu a fost adoptat. Au fost introduse niște modificări în legislație anterior. O problemă este din punct de vedere al resurselor investiționale. Din acest punct de vedere, neadoptarea bugetului de stat afectează autoritățile publice locale pentru că nu pot să primească resurse pentru investiții capitale în teritoriu, pentru drumuri, sunt diverse tipuri de reparații.”

Europa Liberă: *Slăbirea leului a dat bătăie de cap multora în Republica Moldova, de la instituții medicale care s-au pomenit fără medicamente, până la simplii cetățeni. Au fost afectate și primăriile?*

Viorel Furdui: „Cu siguranță. Acum există un pericol mare în legătură cu scumpirile destul de mari, respectiv poate fi afectată funcționalitatea diverselor insti-

tuții publice, precum sunt grădinițele, școlile, deoarece mulți furnizori refuză să execute obligațiile contractuale la prețurile care au fost negociate anterior. Și respectiv, autoritățile publice locale sunt puse în situația ca să caute noi modalități de a asigura instituțiile respective cu alimente, de exemplu. Însă procedurile existente în prezent, în domeniul achizițiilor publice, lipsa flexibilității și o sumedenie de contradicții legale care nu permit autorităților publice locale să se adapteze la condițiile care există, ele de fapt pun în pericol activitatea administrației publice locale de a menține siguranța, inclusiv funcționării acestor instituții sociale, educaționale și altele.”

SURSA:
EUROPA LIBERĂ

„STATUTUL PERSONALULUI COLECTIVITĂȚILOR LOCALE TREBUIE SĂ PERMITĂ O RECRUTARE DE CALITATE FONDATĂ PE PRINCIPIILE DE MERIT ȘI DE COMPETENȚĂ; ÎN ACEST SCOP EL TREBUIE SĂ REUNEASCĂ CONDIȚIILE ADECVATE DE FORMARE, DE REMUNERARE ȘI DE PERSPECTIVĂ DE CARIERĂ!”

(Carta Europeană a Autonomiei Locale)

CÂND VA ÎNLOCUI DESCENTRALIZAREA FISCALĂ PRACTICA MEDIEVALĂ DE FAVORIZARE A VASALILOR LOCALI?

În timp ce autoritățile publice locale solicită urgentarea descentralizării fiscale, bugetul statului continuă să fie repartizat în raioane pe criterii politice. Nu e secret că unitățile administrativ-teritoriale, care sunt sub controlul formațiunilor aflate la guvernare, au șanse mai mari de a obține finanțe pentru investiții capitale. Situația este confirmată și de reprezentanții autorităților publice locale, care susțin că din această cauză este împiedicată dezvoltarea echilibrată a localităților din toată țara.

Principalul argument prin care cei care au condus țara în ultimii trei ani justificau distribuția banilor în teritorii în funcție de apartenența partinică a reprezentanților autorităților publice locale a fost logica compensării, relevă un studiu elaborat de IDIS „Viitorul”.

„Logica compensării dezechilibrului creat de guvernarea comunistă pentru alocațiile investițiilor capitale a fost argumentul principal folosit de coaliția majoritară din ultimii cinci ani. Astfel, se invocă faptul că abordarea partidelor alianței vine să susțină autoritățile administrației publice locale ale căror probleme au fost neglijate în perioada guvernării partidului comunistilor”, susține expertul Veaceslav Berbeca.

NU EXISTĂ UN CADRU LEGISLATIV BINE CONTURAT

Potrivit lui Viorel Furdui, director executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), demult nu mai este un secret faptul că mijloacele financiare destinate investițiilor capitale se împart în teritoriu în funcție de apartenența politică.

Repartizarea pe criterii politice este alimentată și de lipsa unui cadru normativ care ar stabili clar modalitatea de distribuție a banilor pentru investiții capitale (construcția, renovarea sau extinderea activelor fixe existente) în raioane. El spune că există două categorii de fonduri din care se alocă aceste surse.

„În privința primei categorii practic lipsește orice reglementare a criteriilor de distribuție. Este vorba despre anexa nr. 4 la Legea Bugetului de Stat pentru anul 2014, ce se referă la construcții, drumuri, reparații ș. a. - acești bani sunt distribuiți pe criterii strict politice”, explică directorul executiv al CALM.

„Pentru a doua categorie de fonduri, la prima vedere, ar exista niște reguli. Mă refer la Fondul Dezvoltării Regionale, Fondul de Eficiență Energetică și cel Ecologic. Totuși, până la urmă și acești bani sunt repartizați pe criterii politice”, potrivit lui Furdui.

RAIOANELE ORHEI ȘI HÂNCEȘTI AU PRIMIT CELE MAI MULTE MIJLOACE FINANCIARE

Datele analizate în studiul IDIS Viitorul arată că în perioada 2011-2014 raioanele Orhei și Hâncești au fost lideri incontestabili în privința alocațiilor pentru investițiile capitale, cu circa 14 mil. de lei în medie pe an.

„În primul caz, vorbim despre existența unei alianțe formate din reprezentanții partidelor proeuropene. Totuși, trebuie să evidențiem faptul că alianța proeuropeană a fost constituită abia în octombrie 2013, similar în raionul Ialoveni care ocupă poziția a treia în clasamentul mediei volumului investițiilor capitale. În cazul raionului Hâncești, evidențiem existența unei coaliții dintre Partidul Liberal Democrat din Moldova (PLDM) și Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM)”, explică Veaceslav Berbeca.

De cealaltă parte, cei mai puțini bani i-a primit în ultimii trei ani raionul Taraclia, circa 1,5 mil. de lei, unde consiliul raional este condus de comuniști. Situația este practic similară și în celelalte patru raioane de la coada clasamentului - Basarabeasca, Ocnița, Dubăsari și Dondușeni - unde la conducerea raionului se află reprezentanții comuniști sau foștii comuniști care au emigrat spre alte partide.

RAIONUL NISPORENI - CEI MAI MULȚI BANI ALOCAȚI PE CAP DE LOCUITOR

Raionul Nisporeni este lider detașat cu o medie de circa 163 lei a investițiilor capitale pe cap de locuitor în precedentul mandat parlamentar, fiind urmat de raioanele Cantemir și Șoldănești. Pe locul zece în top s-a plasat Rezina care, în conformitate cu datele privind media investițiilor capitale în anii 2011-2014, se afla printre ultimele zece raioane din

clasament. Aceasta se explică prin faptul că, deși a primit mai puține mijloace pentru investiții capitale, dacă raportăm suma la numărul de locuitori, situația este inversă.

FINANȚARE MAI GENEROASĂ ÎN SCHIMBUL MAI MULTOR VOTURI

Expertul constată că, potrivit rezultatelor Comisiei Electorale Centrale, partidele proeuropene au obținut majoritatea voturilor la alegerile din 30 noiembrie 2014 în opt raioane din primele zece care au primit cei mai mulți bani.

În același timp, partidele proeuropene au obținut rezultate foarte modeste în nouă din cele zece raioane cu cea mai mică medie a alocațiilor pentru investițiile capitale în perioada mandatului parlamentar 2011-2014.

Cât privește raioanele care au primit cei mai mulți bani pe cap de locuitor, partidele proeuropene au câștigat alegerile în toate primele zece din top. „De exemplu, în primele zece clasate la investiții pe cap de locuitor, doar în Hâncești există o coaliție între PLDM și PCRM, celelalte consilii raionale fiind formate din partidele coaliției proeuropene. Dimpotrivă, referitor la ultimele zece raioane, observăm că pe ultimele trei locuri se află două raioane și autonomia găgăuză, care sunt conduse de partide sau mișcări politice în opoziție cu fosta coaliție de la guvernare”, precizează autorul.

CHELTUIELI MAI MARI DE TREI ORI ÎN ANUL ELECTORAL 2014

Potrivit studiului IDIS Viitorul, în perioada mandatului parlamentar 2011-2014, alocațiile de la bugetul de stat pentru autoritățile administrației publice locale, destinate finanțării cheltuielilor capitale au crescut de mai mult de trei ori. „Faptul că suma destinată investițiilor capitale a crescut de la 160 mil. în 2013 până la 497 mil. de lei în anul electoral 2014 ne demonstrează odată în plus importanța politică a acestui instrument bugetar în”, spune autorul studiului, care se referă, firește, la importanța electorală a posibilității de a împărți banii.

DESCENTRALIZAREA FISCALĂ AR CONTRIBUI LA DEZVOLTAREA ECHILIBRATĂ A LOCALITĂȚILOR

La sfârșitul anului trecut, primarii din Republica Moldova au cerut încă odată implementarea reformei descentralizării. Ei sunt convingeți că numai prin această metodă poate fi combătută practica de repartizare a banilor pe criterii politice.

„Acest mod de distribuție se observă de mai bine de zece ani. În prezent situația la acest capitol nu s-a schimbat, iar acest lucru deranjează foarte mult autoritățile publice locale, deoarece, în realitate, se împiedică dezvoltarea echilibrată și normală a localităților. Resursele sunt repartizate neuniform și în lipsa unor criterii clare”, remarcă Furdui.

LA CE ETAPĂ ESTE REFORMA?

Implementarea reformei descentralizării a început din anul curent, spune Viorel Furdui. „Începând cu 2015 are loc prima etapă a reformei descentralizării financiare. Ea constă în depolitizarea relațiilor bugetare în cadrul administrațiilor publice de diferite nivele. Totodată, se creează niște stimulente pentru autoritățile locale de a colecta mai mult la nivel local. Dacă până în prezent, cu cât mai mult adunai, cu atât mai puțin primeai, în prezent acest element dispare și autoritățile locale devin mai autonome”, explică Furdui.

Aceasta nu este însă suficient, spune el, fiindcă la această etapă încă nu se rezolvă problema fondurilor. „Ea trebuie soluționată la a doua etapă, atunci când este vorba despre consolidarea bazei fiscale a autorităților locale. Problema fondurilor poate fi rezolvată doar prin stabilirea unor reguli foarte clare pentru alocarea și executarea transparentă a acestor fonduri”, a completat Furdui. Pentru aceasta, reprezentanții APL au solicitat participarea obligatorie a lor, dar și a societății civile în organele ce supraveghează activitatea fondurilor.

Totuși, în anul trecut s-a produs și o schimbare pozitivă, menționează directorul CALM. Aceasta constă în faptul că fondurile investiționale destinate primăriilor nu mai trec prin raioane ci sunt alocate direct, astfel încât se evită intermedierea mijloacelor de către raioane, și ele niște structuri foarte politizate care amplificau împărțirea banilor după apartenența politică.

Sursa: www.eco.md,
Mariana ȘALAMAC

PRIMARII SATELOR, IMPUȘI SĂ SE REFORMEZE

Primarii satelor din Republica Moldova vor trebui să dea dovadă de mai multă exigență în colectarea taxelor la bugetele locale, dar și să creeze noi locuri de muncă în localitățile pe care le conduc. Aceste obiective sunt urmărite prin noua modalitate de finanțare a administrației locale, în vigoare din acest an, ale cărei efecte se spune că ar fi benefice, dacă am avea guvernul care să se ocupe de implementarea reformei. Ce se schimbă? Până în prezent, primăriile din zona rurală primeau finanțare de la centrele raionale, iar banii aveau o destinație prestabilită. Din 2015, banii în bugetele locale vor fi virajați direct de la Chișinău, de către Ministerul Finanțelor. Aleșii locali vor avea libertatea să cheltuiască sumele distribuite în funcție de nevoile comunității.

PRIMARI, ÎNCURAJAȚI SĂ DEVINĂ MAI ÎNTREPRINZĂTORI

Primarul comunei Cremenciug, raionul Soroca, Anatolie Pânzaru, este de părere că noua modalitate de finanțare a bugetelor locale este binevenită, pentru că oferă posibilitatea dezvoltării mai multor întreprinderi din zonele rurale. Noul procedeu are rolul de a face regulă în calcularea sumelor transferate de la Chișinău către primăriile de la sate, a declarat, pentru TIMPUL, primarul satului Feștețița, Nicolae Tudoreanu.

Anterior, cu cât un primar reușea să adune mai mulți bani la bugetul local, cu atât i se reduceau transferurile de la Chișinău. Acum lucrurile se vor inversa. Astfel, a spus edilul, vechiul sistem de finanțare „era centrat pe cheltuieli, iar noul sistem este centrat pe venituri”. Cu alte

cuvinte, primarii nu riscă să fie „penalizați” dacă înregistrează mai multe încasări, din contră, sunt încurajați să o facă. „Până acum, primarii nu erau interesați să inventarieze toate resursele locale, pentru că, dacă încasau mai multe venituri într-un an, în anul următor primeau mai puțini bani de la bugetul de stat”, a întărit Nicolae Tudoreanu.

VOR FI INTERESAȚI SĂ CREEZE LOCURI DE MUNCĂ

Cum anume ar putea un primar să facă acest lucru? Tudoreanu consideră că edilii ar trebui să recurgă la parteneriate public-private, să dea în arendă terenuri, să înființeze parcuri industriale.

El admite că, în satele din Republica Moldova, specialiștii în elaborarea unor proiecte de acest fel lipsesc cu desăvârșire, dar speră că, odată cu descentralizarea financiară, domeniul autorităților publice locale va deveni atractiv, întrucât primarii vor putea fixa singuri salariile angajaților și vor reuși să atragă buni specialiști.

„Până acum noi nu puteam stabili nici salariile, nici să ne elaborăm propriile state de personal, eram, de fapt, ghidați, de niște hotărâri de guvern. Acum această descentralizare ne deschide niște porțițe și sper să atragem resurse umane de calitate în domeniul nostru, ca ulterior să putem pune în aplicare nu doar colectarea veniturilor, dar și dezvoltarea economică locală”, spune primarul comunei Feștețița.

De altfel, edilul afirmă că a alocat două hectare de teren pentru construirea unei

fabrici de prelucrare și sortare a deșeurilor menajere, unde speră că vor fi create peste o sută de locuri de muncă.

OAMENI SĂRACI, HAZNALE GOALE

Primarul comunei Cremenciug arată, de asemenea, că noua formulă de finanțare are menirea de a-i determina pe aleșii locali să facă mai mult pentru a spori nivelul de trai al populației.

„La ora actuală, primăria nu poate aduna bani decât din impozitul pe venit, dar cum veniturile locuitorilor sunt mici, încasările la buget sunt infime”, afirmă el. În privința impozitului pe proprietate, primarul spune că acesta rămâne constant an de an, întrucât numărul gospodăriilor în comună nu este în creștere.

„Cât timp oamenii muncesc cu ziua, este imposibil să sporească încasările la buget pe baza impozitului pe venit. Dacă s-ar constitui mai multe societăți agricole, s-ar dezvolta clasa de mijloc, ar crește și veniturile”, a spus primarul. Acesta confirmă că majoritatea locuitorilor comunei Cremenciug, așa cum se întâmplă și în cele mai multe state ale republicii, aleg să vândă pământul sau să-l dea în arendă. „Noii proprietari își înregistrează activitățile în centrul raional

Soroca sau chiar la Chișinău și nu plătesc impozitele la primăria locală, dacă le mai plătesc, în general”, spune Anatolie Pânzaru, aflat la al cincilea mandat de primar.

IMPOZITELE PE PROPRIETATE SE VOR ÎNZECI

Primăriile intenționează să-și sporească veniturile inclusiv prin majorarea impozitelor pe proprietate. Primarul Nicolae Tudoreanu afirmă că, în prezent, aceste impozite sunt calculate pe baza prețurilor la case, așa cum fuseseră stabilite încă în perioada sovietică, fiind departe de situația actuală din domeniul imobiliarelor.

Nicolae Tudoreanu nu a putut preciza dacă oamenii vor trebui să plătească impozite majorate începând cu 2015, dar spune că, în perioada următoare, serviciile teritoriale cadastrale vor reevalua proprietățile din sate și comune, după care se va aplica un impozit corelat cu valoarea de piață a imobilului.

„De exemplu, astăzi impozitul pe bunuri imobiliare, este, în medie, pe gospodărie, de opt lei pe an. Ne dăm seama că va crește de aproximativ 10-15 ori, pentru că în toate statele europene această taxă reprezintă principala sursă de finanțare a bugetelor publice locale, în timp ce la noi sumele colectate prin impozitarea proprietăților abia ajung la 0,5% din totalul bugetului”, a explicat Tudoreanu.

În opinia sa, este o „abordare greșită” să locuiești într-o casă foarte spațioasă, dar să plătești un impozit de doar 12 lei pe an. „Nu cred că, dacă astăzi o sută de grame (de alcool – n.r.) costă zece lei, iar impozitul pe bunuri imobiliare este 5-8 lei, contribuabilul va resimți povara fiscală ca fiind prea mare”, a adăugat edilul.

În opinia sa, noua modalitate de alocare a banilor la bugetele locale „te face să pui capul în mișcare”. Pe de altă parte, el spune că bugetul local pe anul 2015 nu arată diferit de cel de anul trecut, fiind format din 20% încasări din impozite și 80% - finanțare de la bugetul de stat.

„COLECTIVITĂȚILE LOCALE AU DREPTUL ÎN CADRUL POLITICII ECONOMICE NAȚIONALE LA RESURSE PROPRII SUFICIENTE DE CARE ELE POT DISPUNE ÎN MOD LIBER ÎN EXERCITIUL COMPETENȚELOR LOR!”

(Carta Europeană a Autonomiei Locale)

CE PREVEDE NOUA LEGEA PRIVIND FINANȚELE PUBLICE LOCALE?

De la începutul acestui an a intrat în vigoare Legea privind finanțele publice locale care le oferă primarilor mai multă autonomie în luarea deciziilor și accesul direct la finanțele oferite din bugetul central.

Deja de o lună autoritățile publice locale funcționează în conformitate cu noua legislație, astfel că banii alocați din bugetul central sunt transferați direct primărilor localităților, fără ca fondurile să fie repartizate de administrațiile raionale, așa cum se întâmpla până acum. Totodată, taxele colectate la nivel local rămân în bugetul local, fapt ce îi va stimula pe primari să atragă cât mai multe investiții în sate, subliniază președinta Congresului Autorităților Locale din Moldova, Tatiana Badan.

„Încurajează autoritățile publice locale să muncească mai mult cu agenții economici din teritoriu. În noua formulă de finanțare, cu cât mai multe finanțări sunt, impozite, taxe locale, venituri la nivel local, toate aceste surse rămân în bugetul local. În trecut aceste surse proporțional rămăneau la nivelul II. Acum se oferă o mai mare posibilitate ca și administrația publică locală să își cunoască posibilitățile și capacitățile, veniturile din teritoriu, să promoveze dezvoltarea economică la nivel local”, a declarat Tatiana Badan.

Totodată, reforma de descentralizare trebuie continuată, spun primarii, pentru a ajunge la o autonomie locală cât mai largă. Ei susțin că este necesară modificarea politicii fiscale, astfel încât impozitul pe venit să fie colectat la locul de trai al cetățenilor, dar și să le fie oferit dreptul primarilor de a majora impozitele locale, adică cel imobiliar și cel funciar, în funcție de necesități.

Primarii mai pledează pentru comunicarea directă cu Ministerul Finanțelor, care în prezent ar fi intermediată de unele structuri raionale, precum trezoreriile și direcțiile de finanțe, după cum afirmă primarul satului Capaclia, raionul Cantemir, Alexei Busuioc.

„Ne împiedică să abordăm direct problemele cu Ministerul Finanțelor. Tot timpul trebuie să le dăm rapoarte lor, ca ei să le transmită la Ministerul Finanțelor. Sunt niște structuri care iau de acolo și dau dincolo, un intermediar care nu servește la nimic. Noi pledăm pentru comunicare între contabilitatea primăriei direct cu Ministerul Finanțelor, în formă electronică. Dacă este vorba despre descentralizare, atunci să fie descentralizare, nu pe jumătate. Cu jumătățile nu putem lucra” a declarat Alexei Busuioc.

Legea finanțelor publice locale a fost adoptată în 2013 și urma să intre inițial în vigoare la 1 ianuarie 2014, însă acest lucru a fost amânat, la propunerea autorităților centrale, cu un an. Întârzierea a fost contestată de Congresul Autorităților Publice Locale, fiind calificată drept o tentativă de a influența primăriile în contextul alegerilor parlamentare de anul trecut.

Sursa: Radio Chișinău

CARE VA FI IMPACTUL LEGII PRIVIND FINANȚELE PUBLICE LOCALE? RĂSPUND PRIMARI

Veniturile bugetului local nu s-au micșorat, iar transferurile de la buget au venit fără întârziere. Însă trebuie de făcut multe pentru ca autoritățile publice locale să beneficieze de o autonomie financiară reală, a declarat primarul comunei Bubuieci din municipiul Chișinău, Ion Șărănuță, participând la emisiunea Spațiul Public, la Radio Moldova. Comuna Bubuieci a fost printre cele 18 comune în care Lega finanțelor publice locale a fost pilotată pe parcursul anului trecut, transmite IPN.

„Pe teritoriul comunei sunt amplasate diverse instituții, care se subordonează ministerelor și altor structuri centrale, iar acestea nu achită impozitul pe imobil în bugetul comunei. Avem și 24 de hectare de teren, gestionate de întreprinderea Apă-Canal, și de asemenea nu avem niciun venit de la ele. Noua lege stimulează primăriile să-și mărească baza impozabilă, să identifice noi surse de venit. Acestea, conform noului sistem de finanțare, rămân la dispoziția noastră. Dar de unde să luăm aceste surse, veniturile populației sunt mici, la fel și impozitele, iar descentralizarea proprietății nu s-a făcut”, a remarcat primarul comunei Bubuieci.

Și primarul comunei Feștelița, raionul Ștefan Vodă, Nicolae Tudoreanu, a spus că impozitul pe proprietate (pe bunurile imobiliare și impozitul funciar) este unul căruia ar trebui să-i revină un rol mai mare în formarea bugetelor locale. „De la un an la altul este

amânată impozitarea bunurilor imobiliare din mediul rural de la valoarea lor de piață. În afară de aceasta, dacă în vechiul sistem facilitățile acordate la impozitul pe proprietate erau compensate de către stat, acum nu se mai face, facilitățile nu mai sunt acoperite prin transferuri. De aceea, am propus și în Strategia de Decentralizare ca facilitățile la plata impozitului pe proprietate să fie stabilite de către autoritățile publice locale. Noi știm mai bine care categorii de populație au nevoie de facilități și care nu au”, a menționat primarul din Feștelița.

Managerul Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată, Mihai Roșcovan, a spus că proiectul Legii privind delimitarea proprietății publice a fost elaborat și urmează să fie adoptat de către Parlament. Legea va crea condiții pentru garantarea drepturilor de proprietate ale autorităților publice locale. Mihai Roșcovan a comunicat că doar

15% din primării au înregistrat reduceri ale veniturilor urmare a intrării în vigoare a Legii privind finanțele publice locale. „Va mai trece puțin timp pentru ca unele autorități publice locale să conștientizeze că trebuie să identifice surse noi de venituri, să ceară înregistrarea tuturor proprietăților. Astăzi, multe nu sunt înregistrate la Cadastru, iar în bugetele locale nu vin impozite”, a spus Mihai Roșcovan.

Veaceslav Bulat, expert al Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată, a menționat că cele 18 primării în care a fost pilotat pe parcursul anului trecut noul sistem de finanțare au reușit să majoreze veniturile bugetare proprii cu 36%.

Legea privind finanțele publice locale, intrată în vigoare de la 1 ianuarie 2015, prevede mai multe noutăți în ceea ce privește volumul transferurilor către autoritățile publice locale și modul de direcționare a transferurilor. Legea oferă autorităților publice locale libertatea să-și stabilească prioritățile de dezvoltare la nivel local și să decidă în mod independent volumul de resurse necesare pentru finanțarea serviciilor oferite populației.

Sursa: IPN

CETĂȚEANUL, ÎNTRE RAION ȘI JUDEȚ

Problema cea mare a R. Moldova nu e acum dilema județ vs raion, ci hoția și mișmașul fără frontiere.

În perioada interbelică, Basarabia era împărțită în județe. Au venit apoi sovieticii și au creat raioane pe un teritoriu mult mai mic. După 1991, raioanele au fost lichidate, au apărut pentru o vreme județele, dar comuniștii din nou au desființat județele și acum avem aceleași raioane. Disputele însă continuă.

Deunăzi s-au auzit vocile ritoase ale unor primari care cereau din nou refacerea județelor. Ei spuneau că raioanele, fiind mai multe, înseamnă mai mulți bani irosiți și mai multă birocrație. Județele, în opinia acelor primari, ar micșora numărul de cinovnici hrăpăreți și ar

eficientiza activitatea administrației publice locale. Bineînțeles că s-a auzit și replica fanilor raioanelor. Polemica a urcat pe palierul conducătorilor, doi mari guvernanți opinind în această privință.

Fiecare tabără invocă tot soiul de argumente. Fiecare își etalează avantajele. Vreau însă

să spun că nu mă impresionează nici fanii raioanelor, nici susținătorii județelor. Și iată de ce.

În spațiul nostru ciudat miraculos nu au nici o importanță schema, proiectul, structura. Și asta pentru că ele nu schimbă esența vicioasă. Mișmașul și corupția vor rămâne invincibili,

le, chiar dacă ai transforma raioanele în județe și invers de mii de ori. O sută de funcționari vor lucra la fel de prost ca și o mie, ba chiar ar putea să aducă mai multe daune țării.

Problema cea mare a Republicii Moldova nu e acum dilema județ vs raion, ci hoția și mișmașul fără frontiere. Când vor fi băgați în pușcărie pentru mișmaș mării cinovnici-conducători-vameși-judecători nici nu va mai conta câte unități teritorial-administrative avem. Și polemici vor fi mai puține.

Sursa: Europa Liberă,
Iulian CIOCAN

REFORMA ADMINISTRATIV-TERRITORIALĂ IARĂȘI LĂSATĂ DE IZBELIȘTE... SPRE EUROPA CU RAIOANE SOVIETICE?

Deși o reformă teritorial-administrativă în Republica Moldova este stringentă, aceasta n-are sorți de izbândă în următorii ani, întrucât nu este văzută cu ochi buni de actuala coalitie de guvernare, susțin experți consultați de TIMPUL. Rostul reformei ar fi acordarea unor servicii publice de calitate și creșterea nivelului de trai al cetățenilor, misiuni greu de îndeplinit, cât timp statul este mărunțit în raioane și în fiecare există câte o primărie cu mulți funcționari de o competență îndoielnică.

Dacă anterior experții sperau că în 2015, anul alegerilor locale, reforma teritorial-administrativă va fi realizată, evoluțiile politice de după scrutinul parlamentar arată contrariul.

"Elita politică nu este pregătită să îndeplinească asemenea reforme. Partidul Comuniștilor a spus deschis că nu este pregătit pentru acest pas, Partidul Democrat, de asemenea, nu este pregătit. Vă dați seama că PLDM nu va merge împotriva celor două formațiuni. Altfel spus, nici anul acesta, nici în următorii doi-trei ani, nu cred că va fi realizată reforma administrativ-teritorială", a declarat, pentru TIMPUL, directorul executiv al Institutului „Viitorul”, Liubomir Chiriac.

În opinia sa, Republica Moldova trebuie să revină la unități teritorial-administrative mai mari, indiferent că se vor numi raioane sau județe. Însă împărțirea republicii în 32 de raioane, câte sunt în prezent, la care se adaugă o puzderie de primării sătești, este departe de a răspunde nevoilor cetățenilor.

ROLUL PRIMĂRIEI - ȘTAMPILA?

„Nu trebuie să avem 800-900 de primării, dar cel puțin jumătate din cele care

sunt acum”, consideră Liubomir Chiriac. El a afirmat că precedentă reformă, realizată la începutul anilor 2000, când Republica Moldova a fost împărțită în nouă județe, a reprezentat „un pas extraordinar”, dar că, din păcate, nu s-a dus la bun sfârșit, iar oamenii și-au exprimat nemulțumirea. „Serviciile publice nu erau puse la punct. Și am revenit de la județe la raioane, care s-au dovedit a fi ineficiente”, a constatat directorul IDIS „Viitorul”.

Expertul a argumentat că existența unei primării în fiecare sat nu este de natură să simplifice viața locuitorilor, întrucât mai mult de jumătate dintre acestea au un rol pur reprezentativ. Cel mult dețin o ștampilă și pot elibera un certificat, dar nu se ocupă de construirea drumurilor, a apeductelor, nu gazifică satele, autoritățile nu sunt preocupate de crearea locurilor de muncă, nu facilitează transportul între localități.

„Oamenii nu simt că primăriile lucrează pentru ei. Un număr mai mare de primării sau de unități teritorial administrative, în care lucrează mulți funcționari, nu presupune automat un trai mai bun pentru cetățeni. Este o concepție greșită. În statele europene - iar țările baltice sunt modele ilustrative -, dacă serviciile funcționează, cetățeanul nu trebuie să meargă la primărie pentru o hârtie. El poate să obțină un certificat și prin email, dacă sistemul local de e-guvernare funcționează”, a explicat Liubomir Chiriac.

E-GUVERNAREA - REALITATEA ȘI ÎN REPUBLICA MOLDOVA?

E-guvernarea presupune utilizarea noilor tehnologii de comunicare și a aplicațiilor informatice de către administrația publică centrală și locală în scopul eficientizării activității aparatului administrativ și a crește-

rii calității serviciilor publice.

„Comunicarea dintre locuitori și autoritățile locale nu trebuie să se îndeplinească neapărat tete-à-tete, ci și prin email. Acest aspect ar fi în beneficiul cetățeanului”, a punctat expertul.

În plus, el a arătat că o unitate administrativ-teritorială mai mare, consolidată din punct de vedere financiar și cu specialiști competenți și bine remunerați ar putea atrage mai ușor fonduri europene destinate dezvoltării comunităților.

„Acest lucru nu-l poate face însă un primar sau un funcționar public care se plânge întruna de salariul mic. Ei nu vor putea niciodată să organizeze un serviciu de calitate la nivel local”, a spus el, precizând, în același timp, că necesitatea reformării este stringentă.

Amintim că, după obținerea independenței, R. Moldova a menținut sistemul de organizare administrativ-teritorială de tip sovietic, în care teritoriul național era divizat în 38 de raioane, dintre care cinci în regiunea transnistreană. Ulterior, în 1998, a fost adoptată o altă reformă, și anume, crearea a nouă județe prin reorganizarea administrativ-teritorială a 30 de raioane din dreapta Nistrului. Însă, în 2003, a fost operată o nouă schimbare, județele fiind desființate și revenindu-se la raioane. Totodată, în acea perioadă a început să crească numărul primăriilor, în 2008 numărul acestora ajungând la 902.

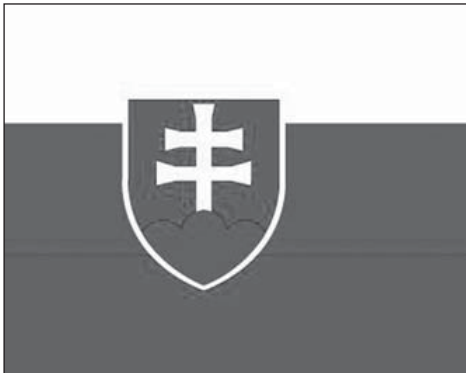
Un studiu efectuat de „Expert-Grup” arată că pentru întreținerea administrațiilor publice locale (APL), care au mai puțin de 1500 de locuitori, se fac cheltuieli de zece ori mai mari decât în primăriile din comunele cu o populație de cinci mii de locuitori. Prin urmare, Majoritatea APL-urilor rurale, care constituie 94 la sută din numărul total, nu au capacitatea să asigure servicii de calitate locuitorilor.

"COLECTIVITĂȚILE LOCALE AU DREPTUL, ÎN EXERCITIUL COMPETENȚELOR LOR DE A COOPERA ÎN CADRUL LEGII, DE A SE ASOCIA CU ALTE COLECTIVITĂȚI LOCALE PENTRU REALIZAREA UNOR SARCINI DE INTERES COMUN!"

(Carta Europeană
a Autonomiei Locale)

AMBASADA REPUBLICII SLOVACE LA CHIȘINĂU LANSEAZĂ PROGRAMUL DE GRANTURI MICI PENTRU 2015 ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Această modalitate de ajutor de la Asistență Slovacă pentru Dezvoltare este finanțată din Programul SlovakAid și vizează în mod direct proiectele de mică anvergură, care reprezintă un sprijin financiar mai flexibil, operativ și eficient pentru tarile în dezvoltare. Proiectele depuse trebuie să fie legate de sectoarele de alimentare cu apă, canalizare și de gestionare a deșeurilor solide. Se va acorda prioritate propunerilor care se concentrează pe investițiile mici, de exemplu: reconstituirea de conducte locale de apă și sisteme de canalizare, revitalizarea surselor de apă, conexiuni publice imobile pentru conductele de apă și sistemele de canalizare, montare sisteme de purificare de apă potabilă, sprijin în colectarea deșeurilor municipale, construirea de site-uri de colectare și reciclare a deșeurilor, etc.

Propunerile de proiecte care nu sunt în conformitate cu punctul central al acestui apel pentru propuneri nu va fi acceptate. **Suma maximă a contribuției financiare nerambursabile din programul SlovakAid este de 5.000 de euro per proiect selectat.** Solicitanții pot co-finanța proiectele propuse din propriile resurse. Maximum vor fi selectate **10 proiecte.** Durata maximă a proiectelor va fi de **6 luni** începând cu data semnării Acordului între Agenția Slovacă pentru Cooperare Internațională pentru Dezvoltare (denumită în continuare Agenția) și beneficiarul final.

Solicitarea de propuneri este deschisă către ONG-uri înregistrate, organizații non-profit și autorități locale și regionale. Costurile de personal și salariile asociate cu activitățile de management a proiectului **nu sunt eligibile.** Cheltuielile bancare la fel **nu sunt eligibile.** Cheltuielile neatribuite în mod clar la obiectivul proiectului, precum și costurile și plățile suportate înainte și după perioada de implementare a proiectului **sunt eligibile.**

Termenul limită de depunere a propunerilor de proiecte (în format electronic și pe hârtie) este marți 31 martie 2015. Aplicațiile pe suport de hârtie (completate, semnate și ștampilate), cu documentele de însoțire

relevante (documentele de înregistrare ale organizației solicitante și CV-le responsabililor pentru implementarea proiectului) ar trebui să fie trimise la Ambasada Slovacă nu mai târziu de 15.00 la dat dată limită. Cererile primite după această dată și timp nu vor fi acceptate.

Procedura de aplicare și selecție a proiectelor de finanțare:

1. Aplicații sunt încurajați să depună formularul de cerere tip pentru contribuția financiară (disponibil la: <http://www.slovakaid.sk/en/small-grants>) **în limba Engleză** și să-l transmită cu toate anexele obligatorii la Ambasada Slovaciei prin poștă într-un plic sigilat la adresa: 101 str. A. Sciușev, MD-2012, Chișinău precum și în format electronic la: skaid.sgmd@gmail.com. Cererile vor fi acceptate atunci când plicurile sunt clar marcate de poștă fie la data sau înainte de data limită de aplicare specificată.

2. Ambasada va efectua o examinare preliminară a propunerilor de proiecte individuale, iar dacă propunerea este completă, va confirma primirea acesteia. Ambasada va evalua fiecare propunere înaintată, și le va trimite la Ministerul Afacerilor Europene și Externe al Republicii Slovacă (denumit în continuare Minister) și Agenție.

3. În cazul în care cererea este aprobată de Minister, Agenția va semna un acord de finanțare cu solicitantul de succes. La semnarea acordului, poate fi lansată faza de implementare a proiectului.

4. După semnarea acordului și a primirii contribuției financiare din partea Agenției, Ambasada va transfera suma respectivă de bani aprobată în acord (70% din subvenția aprobată) beneficiarului final.

5. Solicitantul este obligat să prezinte Raportul de finalizare de granturi mici și Raportul financiar de granturi mici (disponibil la: <http://www.slovakaid.sk/en/small-grants>) după finalizarea proiectului, și să transmită documentele solicitate la Ambasada, care le va transmite ulterior Agenției.

6. După ce documentația de finalizare și de raportare financiară este aprobată de către Agenție, Ambasada va plăti soldul bugetului (30%) beneficiarului final.

Pentru detalii adresați-vă la Ambasada Slovacă în Republica Moldova.

Str. A. Sciușev 101, MD-2012 Chișinău, Moldova

Tel.: +373 22200252

Fax: +373 22200254

Mobil: +373-68-405666

(sau: +373-68-405 999)

Email: emb.kisinov@mzv.sk

sursa: www.civic.md

CONCURS DE GRANTURI PENTRU RENOVAREA ȘCOLILOR ȘI GRĂDINIȚELOR

CINE POATE APLICA?

Asociațiile Obștești în parteneriat cu APL care își desfășoară activitatea în regiunea de nord a Republicii Moldova.

PROCEDURA DE PREZENTARE A PROIECTELOR

Dosarele vor fi prezentate într-un exemplar la oficiul Asociației Obștești Pro Coope-

rare Regională, str. 1 Mai 10/4, mun. Bălți, opțional se va prezenta și forma electronică a cererii de finanțare. Formularul de aplicare și anexele le găsiți www.procore.md, rubrica Proiecte sau le solicitați la oficiul asociației.

Data limită de depunere a dosarelor este **15 mai 2015.**

Notă: În scopul susținerii noilor beneficiari, la 12 martie 2015 AO "Pro Cooperare Regională" va organiza o ședință de promovare a proiectu-

lui RIS unde vor fi prezentate detaliat condițiile proiectului. Locația ședinței este Hotelul „Bălți”, mun. Bălți, str. M. Sadoveanu 1, ora 10.00. Persoanele interesate se vor înregistra preventiv la telefonul (231) 92546 sau vor trimite un mesaj la următoarele adrese de email:

pro_co_re@yahoo.co.uk,
ris_procore@yahoo.com.

Persoane de contact: Mi-hailov Sergiu, Plugaru Aliona

www.civic.md

AO "Pro Cooperare Regională" mun. Bălți, cu susținerea financiară a Fundației HEKS Moldova, lansează concursul de granturi pentru anul 2015 în cadrul proiectului "Reabilitarea Infrastructurii Sociale" - RIS.

Proiectul are drept scop îmbunătățirea condițiilor de trai a populației din zona rurală prin renovarea clădirilor infrastructurii sociale: școli și grădinițe.

Aria de extindere a proiectului

RIS o constituie 11 raioane din regiunea de nord a Republicii Moldova: Briceni, Ocnița, Edineț, Glodeni, Rîșcani, Fălești, Sîngerei, Florești, Drochia, Dondușeni, Soroca.

AO "Pro Cooperare Regională" colaborează cu comunitățile rurale pe principii de parteneriat și finanțează 50% din valoarea totală a proiectului, însă nu mai mult de 90 000 lei. Contribuția comunității va constitui cel puțin 50% din costul total al proiectului.

LA MULȚI ANI, EDILI LOCALI!

LA MULȚI BANI, AUTONOMIE LOCALĂ! LA MAI MULT ȘI LA MAI MARE, CALM!

Redacția
„Vocea autorităților locale”

Responsabil pentru ediție
secretariatul CALM

Adresa: str. Columna, 106A, Chișinău,
MD 2004, Republica Moldova,

Tel.: + (373 22) 223509
Fax: + (373 22) 223529
+ (373 22) 213235

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
info@calm.md